

PevnostCon 2023 - ze stránek časopisu na stráně nad Smíchovem

Jako už tradičně na konci srpna (letos 26.) se v Praze na Zličově konal jednodenní PevnostCon, venkovní akce zaměřená na fantasy, literaturu a hudbu pořádaná časopisem Pevnost. A jako už tradičně příliš nespolupracovalo počasí, kombinace vedra a slejváků ale nakonec účastníky nevyhnala. Závěrečná fireshow dokonce proběhla i v dešti, klobouk dolů účinkujícím!

V programu člověk mohl najít posezení s autory či redaktory Pevnosti, šermířská vystoupení včetně workshopu Domu rytířských ctností, mohl nakoupit v některém z mnoha stánků, či se zajít osvěžit do steampunkového šapitó nebo ke stánku se skotskými whisky. Jedním z vrcholů akce byl nepochybně exhibiční turnaj juggerů, který sice má nějaká pravidla, ale ve skutečnosti vypadá jako šňavnatá rvačka lidí v postapo kostýmech pro pobavení okolostojících. Na vnitřním pódiu paralelně probíhaly koncerty čtyř uskupení/kapel s keltskou tematikou, večer vyvrcholil rytmicky punkovými Foggy Dude.

Celou akci prováděli Tomáš „Čóry“ Skoupý a Martina „Dari“ Antonínová a podařilo se jim vytvořit jako vždy nesmírně příjemnou atmosféru. Každý PevnostCon je zároveň i takovou velkou rodinnou oslavou, a to narozenin šéfredaktora Martina Fajkuse, který zve všechny účastníky na šampaňské a dort.

V rámci literární stage jsme vyhlásili výsledky jubilejního 20. ročníku literární soutěže Vidoucí. Letošní ročník je porotci považován za mimořádně zdařilý a konkurence ve druhém kole byla opravdu velká. Na prvních pěti místech se umístily tyto povídky:

1. místo: military sci-fi **Svědomy A.I.** od Tomáše Luksche
2. místo: space opera **Láska, která nerezaví** od Miroslava Vlacha
3. místo: právnická fantasy s prvky hororu i humoru **Má dáti**, dal od Lucie Hřebečské
4. místo: fantasy s hororovými prvky **Nechod', dceruško, k vodě ven** od Martina Nováka
5. místo: historická fantasy s pohádkovým twistem **Horská dragonáda** od Stanislava Běhala

VIDOUCÍ

literární soutěž

Více informací a fotky najdete na (už nových) stránkách vidouci.cz, s povídkami se budete v průběhu následujícího roku setkávat na stránkách Pevnosti. Zároveň bych na tomto místě ráda poděkovala redakci i čtenářům Interkomu za podporu naší crowdfundingové kampaně, která dopadla nadměrně úspěšně - podařilo se nám vybrat dokonce víc než cílovou částku.

Lenka „Cellindra“ Weingartová

OBSAH

PevnostCon 2023 - ze stránek časopisu na stráně nad Smíchovem	1	Andrzejovým světem	15	Časem s vědou - listopad	24
Čtenářův průvodce po Interkomu	2	Vítejte v roce 2038	16	Zvířata jako zrcadlo	25
Předplatné i doplatné na 2023	2	Uminění vizionáři	17	Jaderná energie	26
Hvězdný bulvár	3	Laurent Binet: Sedmá funkce jazyka	18	Proč trhám trhák	27
Popis jednoho večírku	10	Všední život pod bombami	19	O Stříbřitělesklý halmochron	27
Kvalitní předválečná diverzita	12	Co si skutečně myslí v Silicon Valley	20	HorrorCon	28
Josef Konrad Lewhardt: Deník 2038	13	Tajemství červa od autora Psychy	22	Cena Karla Čapka	28
		Baroni - úvod do problematiky	23	Barbara Masin: Odkaz	28

Čtenářův průvodce po Interkomu

K obsahu tohoto čísla

V době, kdy se k vám dostává tento Interkom, už je nejspíše na knihkupeckých pultech i druhý díl *Deníku 2038*, dle mého Zamjatina a Orwella pro jednadvacáté století najednou. Takže máme nejvyšší čas dvojrecenzi důkladně pojednat první díl. Ujali se toho Jára Míkovec a Eva Hauserová. K jejich recenzím bych chtěl dodat, že s Šimonou Löwensteinovou je to tak, že knihu napsala německy (čehož si všímá Jára) a teď si ji postupně sama překládá do češtiny, proto vychází po kouskách ve třech dílech. K Evině recenzi bych chtěl dodat, jak jsem knihu četl já: Je otázka, zda v popisované společnosti blízké budoucnosti existuje nějaká zlovolná Elita, která vše řídí a je zodpovědná za to, co se nám nelíbí; možná jde o samopohyb jednou nastartovaných procesů. Ambiciózní jedinci chtějí-li zde nějak vyniknout a dostat se výš, musí stále vymýšlet nové a radikálnější „prohloubení a zkvalitnění“ stávajících trendů. Ten mechanismus pak připomíná evoluční závod zajců a lišek, ve kterém prohrávají ti pomalejší z obou stran... Evě navíc ten systém připadá nedotažený, na jedné straně v (ještě) nedokonalém šmírování a na straně druhé třeba v neexistenci základního příjmu (o který dnes progresivci leckde usilují). To podle mě může být jen nějaké místní specifikum. Marxizmus si také svou aplikaci představoval jinak, ale jeho zavádění v zaostalém Rusku vedlo... však víme k čemu. Nedávno jsem v diskusi o našem srovnávání se s vyspělým světem na FB narazil na větu: *Je zajímavé, jak se nikdo nesrovnává s Bavorskem, kde je dominantní komunikační prostředek fax a kde člověk kartou nezaplatí v každém třetím podniku.*

Na konci roku 2005 jsme zavedli novou rubriku Non Fiction. Jako první se v ní objevila kniha Barbary Masin *Odkaz*. Vzhledem k tomu, že nedávno vznikl film *Bratři*, který z její knihy čerpá inspiraci, napadlo nás knihu znovu připomenout a upozornit tak i na čas, který od založení rubriky uběhl.

Richard Podaný obohatil toto číslo textem *Kvalitní předválečná diverzita*, který by si neměl nechat ujít žádný milovník superhrdinských komiksů, já přispěl svou čtenářskou reflexí knihy *Sedmá funkce jazyka a Co si skutečně myslí v Silicon Valley* nám prozradí Petr Svoreň jr. ve své rubrice *Britská konzerva*. Jarda Veis a Ondřej Neff napsali několik fejetonů, které by neměly zapadnout, a proto je přebíráme.

Zdeněk Rampas

Odposlechnuto

Speciální test pro mladé woke levičáky, kteří si nejsou jistí, jestli mají podporovat Izrael, nebo Palestinu: Běžte, chlapci, do Tel Avivu a na ulici se začněte líbat. Pak udělejte totéž v Gaze. (Pozor, je důležité provést test nejdříve v Tel Avivu. Proč, to zjistíte v Gaze.)

KENJIRO

interkom

INFORMAČNÍ SERVIS ČESKOSLOVENSKÉHO FANDOMU

číslo 11/2023 (368)

Adresa redakce

INTERKOM

Letecká 6, 161 00 Praha 6, ČR

e-mail: zrampas@gmail.com

<http://interkom.vecnost.cz>

Šéfredaktor

Zdeněk Rampas, MCL

Grafická redaktorka

Kristýna Benediktová

Redakční kruh

Franta Houdek, Jan Vaněk jr.

a Michaela

Autoři tohoto čísla

Karel Barták, Ivo Fencel, Grobenius,
František Houdek, Eva Hauserová,
Jára Míkovec, Ondřej Neff,
Richard Podaný, Zdeněk Rampas,
Petr Svoreň, jr., Jaroslav Veis

Fotografie

Martina D. Antonínová, Petr Svoreň,
Zdeněk Rampas, Petr Králík,
Pavel Vachtl

Sponzoři tohoto čísla

Jiří Doležal, Jiří Grunt, Petr Habala,
Jan Haberle, Pavel Kavánek,
Daniela Kovářová, nakl. Epoque

Vychází nepravidelně.

Uzávěrka tohoto čísla
byla dne 17. 10. 2023

ISSN 1212-9089

Všechny články a recenze

© INTERKOM

Hvězdný bulvár

Odposlechnuto

Popírání, hněv, smlouvání, smutek, smíření... pět fází vstávání. **KENJIRO**

Králové jsou z Boží milosti, prezidenti z Božího dopuštění.

Petr Piňha (v debatě o výhodách monarchie)

Je těžké být svobodnou matkou. Zvláště pokud nemáte žádné děti a jste muž. **HOWKING**

Ruské úřady po okupaci plánovaly přeměnit černobylskou zónu na zábavní park. Od Disneylandu se měla lišit jen tím, že ta dva metry vysoká myš nebude kostým. **CHROCHTADLO**

Jak se říká ženě, která si je jistá, že ji manžel nepodvádí? Přece vdova. **456**

Podle posledních zpráv policie odhalila v Bulharsku zatím vůbec největší Varnu na světě. **YARARA**

◆ ◆ ◆

● **18. srpna** mi Hana Mudrová posílá recenzi *Deníku 2038* od Milana Štajera. XB-1 se tak zapsala do dějin jako první časopis, který knihu recenzoval.

Odpoledne s Michaelou trávíme u Sanči Fülle, odjíždí na dovolenou za rodinou na Slovensko, takže jsme rádi využili jejího pozvání, abychom se rozloučili, a já toho ještě zneužil k tomu, aby mi odvěkla nějaké knihy do agentury ISBN.

● **19. srpna** proběhl v sídle ostravského SF klubu v Petřvaldu u Karviné (shodně s adresou Lenky Pilchové) mohutné oslavy jubilea Aleše Kovala. Jednadvacet členů (chyběli jen Bouchi, Gazdové, Pavelek a Hanešková s Vlčinskou) statečně bojovalo s vedrem a alkoholem, v čemž jim pomáhal bazén a vířivka. **Pavel Poláček**

● **20. srpna** se u nás kvůli čtvrtletnímu křtu své knihy o českých malířích Kalifornie zastavil Jarďa Olša. Konečně si našel čas na trochu popovídání o životě v USA, a hlavně si také potřeboval něco oskenovat.

● **21. srpna** podniknu dobrodružnou cestu na rentgenologii a pak do Časlavské, to abych nějak kompenzoval nekonání večírku se šipkami.

A před pětadesátí roky se ukázalo, že z velkého Sovětského svazu je jen přemalovaná firma ruského impéria, a celému světu konečně došlo, jak to je s tím státním socialismem.

● **23. srpna** nechal Putin zlikvidovat největšího vraha roku Pirožkina.

● **24. srpna** uspořádal Jarďa Olša, jr. v knihovně Libri Prohibiti křest knihy o českých malířích Kalifornie. Bylo pekelné vedro, ale všichni jsme to ně-

jak přežili, Michaela prodávala naše knihy, *Deník 2038* si koupila známá ze starých časů Lenka Králová. Z dalších známých dorazili Jan Vaněk jr., David Pohribný, Dáša Heřtová a Petr Svoreň. Jarďa mě seznámil s naším právě instalovaným velvyslancem v Koreji Ivanem Jančárkem a jeho paní, abych mu byl případně nápomocen v jeho kulturních aktivitách. Grunťorádovi jsem slíbil doplnit sbírku samizdatových fanzínů.

● **25. srpna** k nám zavítali Sargo a Jára. Sargo se vytáhla povídkovou buchtou a salátem, Míša se nenechala zahanbit a připravila další tři, takže už jsme ani nic negrilovali, i tak jsme se stěžili odvalili. Nejprve nás počasí strašilo deštěm, ale pak jsme se mu, jak za heroických časů večírků u Jolany a Čermákových, postavili a už ani nekápl. Popovídali jsme o včerejší události na Senovážném náměstí, o nových knihách, hlavně o monografii Teodora Rotrekla, došlo i na esej Terezy Matějčkové o čtení versus poslech „Ještě čteš, nebo už jen posloucháš“.

● **26. srpna** jsem si všiml, že knihožrout *Ios*, proti kterému je i Ivo Fencel sotva slabikující prvňáček, komentoval na Databázi knih *Deník 2028*. Ostatně to také ani nemohl být nikdo jiný, knihy bez reklamy a propagace si může všimnout jen někdo, kdo čte úplně všechny.

Čtěte <https://www.databazeknih.cz/knihy/denik-2038-516766>

A také proběhl PevnostCon, více na straně 1.

● **28. srpna** se zase vydávám do Mokřadu (Holešovic) za doktory, ale protože ještě nepřišly výsledky z Kartouzské, tak vlastně nebylo moc o čem povídat.

● **29. srpna** jsem dal šanci superhrdinům a zkouknul minisérii *Tajná invaze*, a mám za to, že už jsem v tomhle životě s Marvel, jeho universem a podobnými skončil.

● **30. srpna** vyrážíme se Sargo na velkou výpravu do říčanské galerie Kotelna. Míše se tam líbil obráček od Valečky (Kulový blesk), tak si jej na jejich stránkách rezervovala, když kvůli dovoleným nedostala potvrzení, tak tam další týden zavolala a domluvila si dnešní návštěvu. A když jsme dorazili, obraz byl už prodán. Tak to chodí...

Ale plusy samozřejmě převážily, popovídali jsme si se Sar-

Jarďa Olša, jr. komentuje obraz misionáře Ignacia Tirsche

go a strávili příjemně odpoledne... Stačila už přečíst *Odkud přišel Silvestr Stin* a našla v tom spoustu faset, které jsem nepostřehl, viz „opozdřená recenze“ v minulém IK.

● **31. srpna** navštívíme Břežanku, kde Cordy slaví druhé osmnáctiny, nikdo nemládne... Mládež se zřídila, jako by je slavila poprvé.

● **1. září** uspořádali Morten a Longin v Povinné zastávce autorské čtení z připravované antologie s pracovním názvem *Uvař raka*. Pojali to docela velkoryse s hudebním doprovodem Vladimíra Mertu a Jana Venase Jr. Pravda, oba také do knihy přispěli, takže asi nebylo tak těžké je přilákat.

Bylo fascinující sledovat mistra Mertu, jak doslova omládl, kdykoli se chopil kytary a zazpíval, a Venas byl také skvělý, co první dokázal srdcem, to druhý bravurní technikou.

Ze známých dorazili Vilma a Marin Klímovi, Honza Vaněk jr., Eva Hauserová, Ondřej Neff, Ivan Adamovič, Pavel Vachtl, kteří vesměs, dokud nás dešť nezahnal ze zahrádky do salonku, přečetli své práce. Já s Michaelou a Ondřejem Neffem jsme odjeli okolo osmé, ale program ještě pokračoval. Evě H. jsem stihl vnutil *Deník 2038*, recenzi najdete na straně 16.

● **2. září** studuju rejstřík Hobita, chybí jedna kapitola a jeden obrázek, abych to pak nedělal znovu...

● **3. září** zabránil, díky tomu, že jsme o knize mluvili, Ondřej Neff legračně blamáži. Ivo Fencel napsal pro Neviditelného psa recenzi *Deniku 2038*, v níž považoval knihu za mou vydařenou literární mystifikaci.

● **4. září** neúspěšné volání doktorům, ani v čase k tomu určeném, tedy v pondělí mezi 12:00 a 14:00 ☹, kdy se politicky korektně řečeno české doktorstvo zbaví nedůvěry k mailu? Nebo maily nejsou na rozdíl od telefonních hovorů propláceny zdravotní pojišťovnou?

Volali z tiskárny, Interkom omylem odešel do Německa. Vytisknou ho znovu, vyjde to laciněji než ho stahovat zpět.

Ivo Fencel mě zve na křest své knihy a já naopak rozesílám pozvánku na Klímovský večírek k Vilmě a Martinovi: *Ahoj vespolek, pokud dnešní pozvánku čtete v práci, třeba vám po-*

může smířit se s pondělím, protože další večírek je na dohled. A to v pátek 15. září, jako dobrá záminka pro večírek poslouží návštěva arcipiráta Bouchiho v Praze.

● **6. září** Ondřej Havlíček dokončil a poslal mi obálku na druhý díl *Deniku 2038*.

Leč z tiskárny se dovidám, že kvůli pomalým a přetíženým vazárnám (Vánoce jsou coby dup) kniha vyjde až v říjnu.

● **7. čtvrtek** konečně zpráva z Gastro, vzhledem k věku celkem příznivá, začněte šetřit na předplatně Interkomu 2024. A dokončuju rejstřík k *Hobitovi*, bude to krásná kniha.

Odpoledne pílím do Časlavské a odtud pak pěšky (metro na Jiřího z Poděbrad nestaví) do Lucemburské ulice, kde hledám a nacházím velmi příjemný podnik s podivným názvem Džomsa. Tam už Ivo Fencel, jeho syn Filip jako hudební doprovod a Dušan Spáčil jako moderátor vítají Ivoovu novou knihu *Byl jsem mladistvým vykradačem hrobů*.

Později se k nám ještě připojili Ivoův spolužák z gymnázia a Ondřej Neff, takže jsme si v komorním kroužku příjemně popovídali, došlo i na Ivoovu knihu ☺.

Dušana napadlo, zda bych v tohoto měsíčních *Slovecch, co mají křídla* něco nepověděl o korejské literatuře u nás, tedy té, kterou jsem vydal. Neodmítl jsem ☺

● **8. září** zvu na pondělí Filipa a jeho děvčata, ale všichni už něco mají...

● **9. září** vyrážíme s Michaelou na Pražský hrad do kostela Všech svatých, hned vedle Ústavu šlechticů, má celkem zajímavou historii, ale hlavně se kolem zpozděnice dá projít na fantastickou, většinou populace utajenou terasu s úžasným výhledem na Malou Stranu a větší část pravobřežní Prahy.

● **10. září** Michaela pobíhá v Libni v rámci Dne evropského dědictví, kde byly k vidění Libeňský pivovar, mlýn přeměněný na krásnou knihovnu, zámeček vč. rokokové kaple, Grabova vila a synagoga na Palmovce.

● **11. září** v pondělí nemůže nejen Filip a spol., ale Honza Va-

něk jr. je někde v Brně a Pavel Dobrovský v sauně, takže sedíme doma sami a jako obvykle na něčem pracujeme.

● **12. září** nás odpoledne navštívili Franta Novotný a Ondřej Šefčík. Jak už je skoro tradicí, sešli jsme se před hospodou U Džbánů, dali si oběd a pak pokračovali k nám. Následovalo příjemné odpoledne, škoda, že jsem nevěděl, že se Honza Vaněk už vrátil do Prahy, skvěle by naši společnost doplnil.

● **13. září** jsem na Osel.cz narazil na zajímavou teorii: Naši předci z lidské linie lovili velká zvířata, na která jim stačily primitivní oštěpy, dostatek lidí a spousta odvahy. Když si velkou kořist vyhubili, museli přejít na lov menší, rychlejší a rafinovanější kořisti, což vedlo k vylepšení loveckých zbraní a rozvoji kognitivních schopností těch, kdo je vyráběli a užívali. Jinak řečeno dokud bylo dost megafauny, pro svou velikost prakticky nepřehlédnutelná a dosti pomalá, stačila lovecká strategie „na cikánskou férovku“, tedy dvacet na jednoho. Když naši předkové všechno velké sežrali, museli začít přemýšlet.

Další teorie říká, že k mozku alespoň tak dobrému, aby stačil na ty velké nemotory, jsme přišli kvůli diletantsky zřušované konstrukci oka – bylo třeba velkého mozku, který musí spoustu věcí dopočítávat kvůli slepé skvrně dané hloupým umístěním očního nervu, a ta kapacita se pak použila i k jiným věcem. Čili všechno zlé...

V podvečer vyrážíme na šestou do Státnic oslavit novou Dášinu kuchařku *Vidličkou po mapě*. Když jsme dorazili, venku už povídali a popíjeli vedle hostitelů Dáši a Petra redaktorka knihy Ivana Tomková s manželem sochařem Petrem Soudkem. Chvilku jsme čekali na Martina a Vilmu Klímovy, ale pak nás zlákala už přichystaná Dášina pochoutka a dali jsme se do prvního chodu. Podávané dobroty byly z větší části podle knihy www.kosmas.cz/knihy/524825/vidlickou-po-mape

Když se setmělo a ochladilo, přesunuli jsme se do jídelny a tlachali skoro do půlnoci, já s sebou měl obvyklou zásobu knih, ale témat bylo tolik, že se ani všechny ke všem nedostaly.

Večer píše Lubor Falteisek, zda bych ve Slovenském domě něco neřekl o vydávání a překladech korejské literatury a o scifi... Zdá se, že s Dušanem Spáčilem neschrastili nikoho zajímavějšího.

● **14. září** vyrážíme na vernisáž výstavy Oldřicha Jelínka do Galerie Vinohradská 12 v Českém rozhlasu.

Přišli jsme o pár minut později, ale zjevně jsme nebyli sami, takže se začínalo skoro až ve čtvrt na šest. Mistr byl už přítomen a z krátkého úvodu jsme zjistili, že za výstavou starých rádií a podobné techniky je ještě jeden sál s dalšími obrazy a obrázky z mistrovy tvorby vesměs po roce 2000.

Výstava není velká, takže jsme se svezli kousek jedenáctkou a dorazili skoro v obvyklém čase na Břežanku, kde už byl jako zvláštní host Honza Kovanec. Když jsme mu zabránili vylíčit nám své problémy se SIPO, vyptali jsme se Franty na další program Ondřeje Šefčíka v Praze a pak si popovídali s Jardu Houdkem.

● **15. září** uspořádala Vilma po předlouhé době (alespoň nám, trpícím večírkovým abstákem, to tak připadlo) setkání členů naší bubliny. A protože mi doktoři zakázali i to stopové množství alkoholu, které jsem si obvykle dopřával, najdete na straně 10 mnohem podrobnější popis večírku, než bývalo mým zvykem.

● **16. září** dala Betcho na FB mapku nejtouzebnějších povolání v jednotlivých zemích a vede „spisovatel“. Nejspíš to vypadá hlavně o dnešní době; tolik lidí si asi myslí, že jejich život nebo názory jsou natolik neopakovatelné či zvláštní, že by mohly zajímat i někoho jiného (než je samotné).

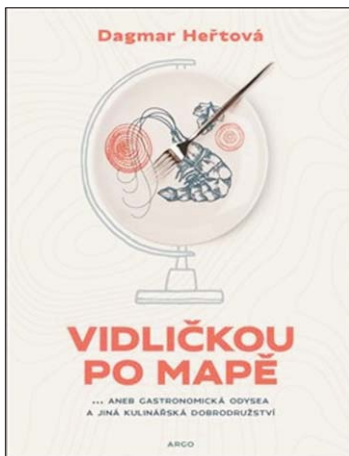
Rovněž to bude dané skoro stoprocentní gramotností; jak by to vypadalo na AVU, kdyby každý už ze základní školy uměl trochu kreslit? Když i bez toho je to dnes takové, viz film *Zkouška umění*.

<https://www.csfd.cz/film/1195197-zkouska-umeni/prehled/>

Pak poslouchám na ČRo pořad Knížky plus. Pět nejprodávanějších knih začíná Třeštikovou a končí Vondruškou, je třeba něco dodávat?

Jarda Olša, jr. začal organizovat cestu nigerijského autora na ComicCon Junior do Brna. Nějaký hnusný pragocentrista by mohl říci, že si Oghenechovwe Donald Ekpeki alespoň bude připadat jako doma v Lagosu. JO mě pověřil, abych zainteresované seznámil s Ekpekiho povídkami, které vyšly v XB-1. Požádal jsem o ně Vlado Říšu, a když mi šest dnů neodpověděl, obrátil jsem se na Martina Šusta a tentýž den jsem je měl k dispozici. Tolik k budoucnosti XBěčka...

● **17. září** píše z USA Jarda Olša, že už v letadle cestou z Evropy lapili covid a teprve nyní se dali do pořádku. Naopak do USA píše Zbyněk Rohlík, odpovídá Carletonovi Bulkinovi na

V září a říjnu jste zváni na výstavu grafik a obrazů
Známý/Neznámý Oldřich Jelínek
 Každý čtvrtek od 12 do 18 hodin

byla vernisáž

otázky ohledně Ladislava Velinského, o kterém zjistil nové podrobnosti.

Na FB ohlašuje Pepa Vašát vernisáž výstavy o Jarkovi Mosteckém, bude k vidění (v knihovně) i na Bílconu. Do toho se mi trefili spolužáci ze střední s pozváním do Pardubic, takže snad příští rok.

● 18. září odpoledne do Čáslavské a pak jsem se chystal do Vodárenské věže na Letnou, kde Tereza Matoušková pořádala *Sraz knihomolů ve věži: Debatní odpoledne s autory antologie Jiný kraj*, ale vzdal jsem to, moc horko, kolabující doprava, moje lenost a těžké knihy v tašce... Snad příště.

V Deníku N vyšel článek *Ubavit se k smrti, nebo se zpotit trapností. Nové české seriály baví, i když často spíš nezáměrně kritizující české seriály*. Asi bych s ním souhlasil víc, kdyby autorka Irena Hejdová jako první nedostatek neuvedla malou přítomnost LGBTQ+ postav. Takhle mi její text posloužil jako průvodce na TV před spaním, český film obvykle funguje lépe než lexaurin.

● 19. září navštěvujeme Pavla Kosatíka, ten pak na FB napsal: V prosinci uplyne 300 let od smrti stavitele Jana Blažej Santiniho-Aichla, doma slavíme už teď, včera večer s pomocí laskavých přátel při domácím kolokviu o něm. Andreas Pieralli na začátek pustil svůj film o santiniiovských italských stopách na Malé Straně a vše vtipně biograficky uvedl, Pavel Beneš z Centra baroka Muzeja a galerie severního Plzeňska dobře promluvil o Santiniho Mariánské Týnici a dalších jeho stavbách v tzv. regionu, Stanislav Růžička, zakladatel a předseda spolku Putování za Santinim, věřím, že všichni santiniovcí ho znáte, přijel ze Žďáru nad Sázavou a přiblížil zázraky tamní Zelené hory a okolí. Hlavní řeč měl Petr Macek z Ústavu pro dějiny umění FF UK a potvrdil, co poslední dobou leckde naznačováno, že fenomenální santiniovske objevy Mojmir Horyny (1945–2011) mají pokračování, měla by to ukázat výstava Jan Blažej Santini a barokní stavitelství, která se bude konat v Národním technickém muzeu. Vyjde k tomu kniha a chystá se i rozšířené vydání Horynovy velké monografie o Santinim z roku 1998, dnes prakticky nedostupné, sám ji nemám, těším se, že od podzimu to snad bude naopak.

Přednášky trvaly déle než obvyklá hudební představení, a tak jsme po nich brzy vypadli. Co jsem s Pavlem potřeboval probrat, jsem nechal na mail.

● 20. září třeba k mému „komentáři“ *Sedmé funkce jazyka* napsal: Tu Binetovu knihu jsem už objednal, zaujalo mě, že tam řeší mj. Barthese, což je přesně ten typ intoše, kterého jsem vždycky od lidí, jako byl třeba překladatel Jiří Pechar, dostával servírovaného v podobě božstva, rád si vychutnám opačnou polohu.

● 22. září píše Tomáš Petrásek, že se letos nedostane na Bílcon. Naštěstí má Aleš programové rezervy.

● 23. září dostávám zajímavý mail: obracím se na Vás jako na znalce sci-fi s prosbou o pomoc s identifikací následujícího díla (text je okopírovaný z e-mailu, který jsem obdržel):

Někdy v 70. letech jsem žral scifi. A četl jsem knížku, kterou bych rád měl, už jsem psal i Neffovi a do scifi prodejen, ale nepomohli mi: nepamatují si ani jméno autora (či spíše autorky a Češky), ani název. Děj je asi tento: Na pusté planetě přistanou pozemšťané a začnou se úspěšně zabydlovat. Po čase na téže planetě – pro ně opět pusté – přistanou další výprava a opět začíná od nuly. Ukáže se, že pro každého nově příchozího je sice prostor týž, ale čas tam začíná od nuly pokaždé – vždy se stejnou neobydlenou pustinou. Nově přichozí přijdou na to, že s předchůdci se lze jakž takž domluvit – žijí přece na stejné planetě, jen v jiných dějinách. Takto tam postupně přistávají další výpravy, pro každou tam začí-

ná čas znovu. Domluva se daří s těmi předchozími, ale s těmi staršími stále hůř, takže jediná komunikace je „tichou poštou“ přes prostředníky. Samozřejmě plno bizarností, např. že v prostoru, kde jedni mají ložnici, vede u jiných dálnice apod. (příklad jsem si vymyslel).

Když se chytím toho, že šlo o českou autorku, tak se dotaz v podstatě redukuje na dvě Ludmily, Vaňkovou a Freiovou, a knihy na *Mosty přes propast času* a *Strach na planetě Kvara*. Obě se ale od popisu výše dost liší, asi jako by to dotyčnému někdo jen vypravoval a pak se mu o tom zdálo. :-)

Kdyby vás napadla nějaká jiná kniha, napište nám do redakce.

● **24. září** Martin Gilar poslal opravené a doplněné první dva díly projektu Počátek.

● **25. září** jsme si se sestrami Miriam a Šimonou Löwensteinovými a Ondřejem Neffem na Břežance povídali o situaci v Německu, politické korektnosti a Šimonině knize *Deník 2038*. Za deset dní vyjde druhý díl. Na chvíli se zastavila i Hanina Veselá Houdková a náš mladší synek, který zde (Na Břežance) obvykle tráví většinu dne 😊.

Večer rozesílám dotazník pro medailonky do antologii *Uvař raka!* Jsem zvědav, kolik autorů odpoví (do týdne).

● **26. září** začal letošní ročník festivalu sci-fi filmů Future Gate. Ivan Adamovič o něm napsal: Letošní nabídka je víc směrem ke sci-fi než k sci-fi hororu, jak tomu bývalo v minulých letech. A přijede osobně Michael Ironside ukázat nám, jak se to dělá, aby vám vybuchla hlava (Scanners). Zajímavý může být i dokument o Royovi Scarfovi, který měl na západě podobnou roli zobrazovatele kolonizace vesmíru jako u nás Teodor Rotrekl.

● **27. září** se chystám do Klubu Julese Vernea, chci dorazit o chvíli dřív, z českolipského exilu se v Praze objeví Vlád'a Němec, v časech před covidem účastník našich čtvrtků a schůzek KJV, tak nechci, aby zbytečně čekal.

Volá Leonid Křížek, že mu zhylnl notebook, zda mohu přinést nějaký jiný: Aktivoval jsem synka, aby udělal revizi domácího šrotu, našel jeden funkční moderní laptop, ale jako pravověrný linuxák z něho odinstaloval windowsí blbosti, takže tam nebyl ani prohlížeč JPG. Představa, jak nám Leonid ukazuje obrázky v Malování, mi zrovna nekonvenovala, takže jsem přinesl archivní kousek s Windows 7, který už vozíme jen na dovolenou...

Vlád'a zjevně také četl článek o českých seriálech, o kterém jsem psal před cca deseti dny (vyšel asi před dvaceti), a na mnohá kritizovaná díla se podíval jen kvůli tomu, že je uvědomělá soudružka Hejdová ztrhala.

Pak jsme spolu zkusili rozhodit náš praNoteBook a ukázalo se, že TV v salonku má už moderní HDMI konektor, pro který jsme na naší starožitnosti nenašli vhodný otvor. Nenapadlo mě zavolat to Leonidovi, který mezitím svůj klimpr rozhodil, takže se pro něj do sousední ulice musel vrátit, bohužel přitom doma zase zapomněl podklady pro svou přednášku, takže pak tu cestu znamenající cca 120 schodů nahoru (ty dolů nepočítám, ale bude jich podobně) absolvoval ještě jednou.

Když to vše rozdýchal, následovala jeho přednáška o vesměs ozbrojeném úsilí kanadských vlastenců o oddělení od Velké Británie. Historický exkurz posloužil jako podklad k lepšímu pochopení Vernovy knihy *Bezejmenná rodina*. I pravověrným scifistům a milovníkům Vernova díla děj trochu připomínal tureckou telenovelu, ale i mistr tesař se někdy...

Zajímavá byla situace, ve které se ocitla vláda britského impéria, ta by třeba i Kanadařům ráda přiznalo nějakou tu autonomii, ale vedlo by to nejspíše ke vzpouře té echt-britské části populace, která chtěla zůstat poddanými Jejeho Veličenstva. A protože (tehdy a tam) zákon platil pro všechny, muselo by impérium vojensky vystoupit proti těm, kteří si ho považovali nejvíce, do čehož se samozřejmě nikomu nechtělo.

Stejný mechanismus později způsobil rozpad rakousko-uherské monarchie. Habsburkové by pro klid říše Čechům jistě rádi nějaké ty ústupky udělali, ale nemohli si to dovolit kvůli Němcům v českých zemích žijících.

Leova obětavost nepřišla vniveč, sešlo se nás docela dost, a jeho přednášku vyslechli vedle už jmenovaných Filip a jeho děvčata, Bohouš Šír, Honza Pavlík, Richard Šusta, Mirek Houška, Franta Novotný, Honza Vaněk jr. (ten odkoupil knihovnu Klubu a jako pokladníkovi mi předal tři tisíce), a to jsem jistě ještě na někoho zapomenul...

● **28. září** máme tu státní a zároveň církevní svátek českého mučedníka svatého Václava. Dnes také uplynulo 85 let od největší masové vraždy Čechů v Sovětském svazu. Stalinskému teroru padlo za oběť na osmdesát českých mučedníků, které 28. září 1938 v ukrajinském Žitomiru povraždilo komando sovětské tajné policie NKVD. Horlivost této pobočky byla i na tehdejší poměry *zu viel*, takže se událost později prošetřovala a díky vyšetřovacím protokolům o ní víme více než o dalších cca třinácti stech Čechů zavražděných v době velkého teroru. (Za

další likvidaci českého živlu lze považovat Karpatsko-Dukelskou operaci, Stalinovi plánovači si jistě uvědomovali, že muži, kteří dobrovolně bojují za svou vlast, se po válce nezmění v lehce ovladatelné stádo. Ale tady se úmysl prokazuje hůře, ruská neúcta k životu tehdy příliš na národnost nehleděla.)

Vpodvečer vyrážíme na Slova mají křídla, údajně 91. literární večer Dušana Spáčila a Lubora Falteiska, tentokrát ve Slovenském domě v Soukenické.

Do Slovenského domu jsme dorazili celkem včas a už na recepci nás čekalo příjemné překvapení, když spolu s námi dorazili Petra a Inka Hanušovi. Ve sklepních prostorách pak brzy následovalo další, když dorazila Anička Šochová a s drobným zpožděním i Františka Vrbenská. Vyčínily mi, že jsem je neinformoval, ale v Interkomu píšu o každé návštěvě tohoto spolku a jeho hostech (Koukolík, Oliva...) a dnes se to liší jen tím, že tlachám já.

Na místě jsme se dověděli, že oproti pozvánce jde už o 92. večer a že začneme redaktorem středočeské ČTK Janem Khollem, autorem knihy *Tajný život domorodců*. Ač los na Knížní databázi shrnul hodnocení románu do věty: *oddechové čtení s připomínkou, že po souložích už vždycky následují jen komplikace*, ocenil i pár detailů jako třeba citát z Morgensterna.

Hudební předěly měl na svědomí písničkář Filip Randák, který mi na konci prozradil, že se věnuje i sazbě a grafice, dělal například na novém vydání *Mostů přes propast času*.

Já pak chvíli odpovídal na otázky týkající se dějin fandomu a na nakladatelství Nová vlna příliš nedošlo. Na závěr jsem přektal kousek z Deníku 2038.

Pak jsme ještě chvíli debatovali s přítomnými, bývalá ajfačka Eva, dnes průvodkyně italských turistů, zná nejen naši autorku Libuši Palkovou, ale učila ji naše paní Ludmila Freiová, na kterou má spoustu krásných vzpomínek.

Dorazíme domů a zjistím, že Bratříček toho o dějinách našeho státu moc neví, a to mi z těch třicátníků připadá ještě jako ten nadějnější. Nicméně dnešní státosvětěk komentoval slovy: *Zapíchneš bráchu a ještě za tisíc let si nemůžeš jít do Globusu koupit bráník*. A to mi přišlo docela lapidární.

A ještě jedno výročí: před 15 roky vypustil Elon Musk svůj první satelit. O tom i Jarda Veis na straně 17.

A mezitím v Žilině až do soboty probíhá jubilejní 20. ročník Žilinského literárního festivalu s řadou hvězdných zahraničních hostů, například autorkou Mycelia Vilmou.

● **29. září** co den to výročí, na dnešek nám zase připadá Mnichov. Těch dnů v roce je málo a dějiny jsou dlouhé. Saturňané mají v tomhle výhodu. Ale zpět k výročí.

Kdyby naši politici byli alespoň občas státníci, a ne pouhopouzí klauni, jejichž myšlenkový, politický a filosofický obzor končí volebním obdobím (státníci kapodivu existují, podívejme se třeba na Polsko nebo Izrael), starali by se třeba o to, aby naše školství stále produkovalo dostatek odborníků schopných sestavit jadernou bombu. Protože ať v Německu budou (po občanské válce či jiné kratochvíli) vládnout islamisté (s podporou Zelených, nebo naopak), či AFD, budeme se muset být schopni postarat sami o sebe.

● **30. září** dočítám *Obranu matematikovu* od G. H. Hardyho, víc o něm a Littlewoodovi snad v příštím čísle.

Dopoledne píše RiP: *Ahoj, posílám ten článek do IK, co s ním už asi půl roku vyhrožuju; abych ho dopsal, musely 1) Helena a Hanička Janišová na tři dny odjet do Rakouska na výstavy a 2) Viktor, kterého jsem pozval na sobotu k nám jako slaměného druhého vdovce i s dětma, dostat devětatřicítky horečky, takže mám dneska volno :-)*

Článek je super, začnu hned pracovat na dalším IK.

● **1. října** na Slovensku se sčítají volební listky. Vzpomínám, jak jen to říkal Vladimír Mužík: *Když se s autem řítíš z kopce, chceš, aby za volantem seděl blázen, nebo korupčník?*

Za výsledek určitě zase může Putin. Někdy si říkám, že kdyby skutečně dokázal vše, co na něho svalují neschopní politici Západu, neschopní myšlenky ani činu a hlavně pochopení, co opravdu chtějí voliči, navíc zajatci vlastní byrokracie, tak by si ten ruský troll kýženou světovládu i zasloužil, přinejmenším by jí měl odpracovanou.

Už před Obamou jsem si říkal, že normální lidé chtějí všichni zhruba totéž, čili máme-li dvě zhruba stejně velké strany (teorie her), tak o výsledku voleb nakonec rozhodne řvoucí menšina (všechny ty nevládky, neziskovky a aktivisté).

Problém nastane, když si jedna strana vezme „program“ řvoucích za svůj (dokonce je začne podporou tzv. neziskovek financovat) a ta druhá se jí v tom začne přizpůsobovat.

● **2. října** jedeme po pátou dávku anticovidu, ruka přestala bolet po dvou dnech, jiné příznaky nepozorovány. Viktor už to má jisté, chytil zase to čínské svinstvo.

● **3. října** posílá Roman Hruška plakátek letošního Fénixconu a na ČT Art diskutuje Ivan Adamovič s Julií Pátou o filmu *Bod obnovy*. <https://rb.gy/4lzds>, foto na straně 21.

● **5. října** vyrážíme na Břežanku, za týden ji kvůli Bilconu vynecháváme, tak jsme se zde sešli s Frantou Novotným, Pavlem Břežinou a Richardem Šustou. Chvilku pobyl i Cordy, ale asi nějak spechal nebo ho iritovaly naše reakční názory...

● **6. října** pořádá korejská ambasáda v Obecním domě na Příkopech oslavu svého Národního dne. Netradičně se začalo už v jedenáct dopoledne, takže obědem, a až potom následoval koncert. Při ochutnávce korejských specialit jsme se seznámili spřízněným stolkem s paní z NÚKIBu a jejím manželem. Shodli jsme se na tom, že jaderné elektrárny by u nás měla budovat Korea, tak jen jestli na nás vláda dá :-)

Pak jsme si prohlédli úžasné sály plné secesního vlastenectví, hyzdila je jen přítomnost Babiše a Havlíčka, a pak se přesunuli naproti do Smetanovy síně, kde to po tradičních proslovích (tentokrát za Česko Drahoš) rozbali Korejský národní symfonický orchestr. Podle mě začal trochu nešťastně docela náročným Beethovenem (Symfonie č. 2 D-Dur op. 36), takže po přestávce zůstala mnohá křesla prázdná. Uprchlíci ale prohloupili, protože pak následovala Smetanova *Má vlast* (č. 2 Vltava), ukázka klasické korejské zpěvohry (trochu podobně Sheldonovu hrdelnímu zpěvu), bubenické sólo a na závěr národní píseň Arirang v symfonickém provedení.

Míša mě pak ještě vytáhla na čumendu do prodejny Moser na příkopech, pár věcí by se jí líbilo, ale většinou stály čtvrt milionu. Například váza Kristalino, která jí hodně připomíná transformera. :-)

● **7. října** najdu odpoledne v Lidových novinách rozhovor profesionálního vciřovače do rmutného osudu palestinského lidu Břetislava Turečka s izraelským sionistickým konzervativcem Efraimem Inbarem opatřený clickbaitovým titulkem *Vstaneme a budeme zabíjet první*. Což je opravdu zvláštním způsobem transformovaná věta zpovídaného: *Bible nás učí, že chce-li nás někdo zabít, vstaneme a zabijeme ho jako první*. Následující hodiny ukázaly, že hůř už si vydání rozhovoru Tureček naplánovat nemohl.

● **8. října** poslal Ivo Fencel článek ze strany 15 a Pavel Kosatík nás k sobě pozval na hudební soaré.

● **9. října** dorazil okolo jedenácté druhý díl *Deníku 2038*. Spal jsem s telefonem pod polštářem, protože nás doprava z tiskárny občas budí, tak dnes zrovna ne :-). Odpoledne jdeme s Michaelou na Václavák na demonstraci na podporu Izraele. Jako na prvního jsme narazili na sionistickou buňku ČS fandum Honzu Kovanice, ten se právě včera vrátil z Izraele. Byl trochu potlučený, ale za to nemohli arabáši, jen vlastní vinou někam sletěl. K němu se pak přidal Jefim Fištejn a další nám už neznámí přátelé Izraele. První projev patřil Romanu Jochovi, poradil v něm Izraeli pro výstrahu zlikvidovat důstojníky iránského generálního štábu, po něm následoval tuším Jefim, pak nějaké modlitby a než nás děšť zahnal do metra, stihl ještě promluvit primátor Svoboda. Odhaduju, že přišlo víc lidí než v Berlíně.

Večer čtu mail Kristiny Haidingerové: Naši milí partneři, kolegové, příznivci, srdečně zveme na osmý ročník festivalu **HorrorCon** – svátku všech tvůrců a příznivců temnějších žánrů, který se koná v sobotu 11. 11. 2023 v pražském klubu Kotelna. Pokud máte chuť na nezávazné setkání fanoušků, můžete se **večer před akcí 10. 11.** zastavit na rozehřívací party v legendárním klubu nedaleko Žižkovské věže – **Necropolis!**

● **10. října** jsem náhodou kouknul do spamu a tam info o dalším kole Magnesie Litery, takže zítra zase do Městské knihovny. Dnes ale do Krakatitu, kde Vlado Říša křtí svou novou antologii *Andělé a démoni*. Nostalgicky jsme se tam s Michaelou vydali z Vodičkovy přes Františkánskou zahradu, pasáží Teta,

kteřou jsme chodili do hospody U Kruhu. Překvapilo mě množství lidí, které se hrnulo z pasáže u Stýblů do pasáže Světloz. Později jsem se dověděl, že na Václaváku někdo zapomněl kabelu a pyrotechnici evakuovali její okolí.

V Krakatitu už je kompletně nová posádka, ale přišlo mi, že docela příjemná. Pro křest knihy připravili malý sálek, kam se vešlo právě tak devět autorů a editorů, dva herci z divadla Kalich (Démon a Anděla), kteří pak knihu pokřtili, a o něco menší počet čtenářů potažmo diváků. Následně nám Vlado vylíčil anabázi vzniku knihy, která začala asi před deseti roky o patro výše ještě pod drakem Jany Šouřlové. Od té doby se vše už jen zhoršovalo, takže nakonec Vlado knihu vydal za honorář, který mu vyplatil Staso Juhaňák za nějaké pokračování JFK. Abychom ten řetězec dobročinnosti nepřerušili, také jsme si jeden výtisk koupili a v nepředstavitelném podpisovacím mumraji si jej nechali od většiny přítomných podepsat.

● **11. října** podnikáme s Michaelou krátký výpad do centra. Nejprve jsem se stavil v Epoše pro jejich novinky, zvláště *Slovenský nářez*, antologii Martina Králíka a Leoše Kyši, předala mi ji Boženka, Zdeňkovi je dnes mizerně a zůstal doma. Omlouvala se, že už jim zbyly jen podepsané výtisky, takže doufám, že má kniha dobrý odbyt. Pak jsem vyjel do druhého patra Městské knihovny a nechal tam povinné výtisky z poslední doby a potom jsme ve stejné budově, ale jiným vchodem dorazili do shromaždiště knih aktuálního ročníku Magnesie Litery. Už cestou mi volala Františka Vrbenská, že Boris Hokr dnes nedorazí a ona že bude mít zpoždění kvůli nějaké kuchyňské katastrofě. Já ostatně zaskakoval za Honzu Křečka, ale ten má omluvenku, je z Brna :-).

Pavel Mandys se ani ničemu nedivil, spíše by ho asi udivilo, kdyby to bylo jinak. Vydal nám celkem malou bedničku knih, které jsme porovnali se seznamem věcí, o které měl Honza zájem, průnik nebyl velký, a pak jsme zavolali Františce, že jestli její problémy přetrvávají, nemusí dnes jezdit, knihy tam ostatně budou do konce příštího týdne.

Zdenek Rampas

Popis jednoho večírku

Ráno 15. září jsem na vrátkách našel pěticentimetrového lišaje, jakého jsem ještě nikdy neviděl. Julián Apostata by svolal demiurgy, aby mu to znamení vysvětlili, já na NYXu vystavil jeho fotografii (myslím toho nočního motýla) a zeptal se přítomných znalců, co to znamená. Asi nic dobrého, od rána mi chodí omluvy, rádí buď nějaká chřipka, nebo zatím nerozpoznaný covid (takže večer neuvídíme Sargo a Jarmika, Ivana Hraníčku, Miladu Kuličkovou ani Stáňu Kučovou, ta se těšila, že po letech uvidí Bouchiho, se kterým spolupracovala v úplně prvních letech Altaru, ach jo. A Edita a Rámišovi zase nejsou v Praze).

Míša z posledních meruněk udělala svůj proslulý koláč, ale to nebyl důvod, proč jsme přijeli se skoro půlhodinovým zpožděním, do tří hodin (po půlnoci) četla nějakou červenou knihovnu z doby regentství, a když upekla koláč, tak v tom (spaní) pokračovala i po třetí odpoledne.

Když jsme dorazili, Milena a hlavní oslaivenkyně Martička už byly na zahradě, Marta o berlich, má nějaké natažené vazy, inu sportem k trvalé invaliditě. Předěšili nás ještě Honza Vaněk jr. a světe div se Hana Janišová se Sisi, a samozřejmě arcipiráť Martin Bouchi Kučera, jehož pobyt (přijel do Prahy kvůli víkendovému pirátskému sněmu) byl vítanou zámlou k celému tomu setkání. S Hankou jsme dali řeč o neSF beletrii poslední doby, tedy o tom malém zlomku, který jsem přečetl, hlavně o Elisabeth Finchové od Juliana Barnese. Od Honzy jsem se dověděl, že se z Brna vrátil už někdy v pondělí a mohli jsme se s Ondřejem Šefčíkem sejít v klasické formaci, ale informační šum...

Pak přibylí Líba Mohelská a Viktor s Danielem, ten se hned se svou obvyklou dětskou neodbytností začal shánět po Martinovi, zase se zjevně bude pájet nějaký hardware. Leč hostitel byl ještě v rachotě a Vilmou rozpálený gril čekal na svého pána. Naštěstí v tu dobu také dorazili Richard Klíčnik s Terezou (rozenou Vereckou), kterou si na chvíli přivlastnila Michaela historkou, jak je svět malý, když někdy v minulém století ležela na ortopedii s její babičkou a potkávala tak i její matku, když zde byla návštěvou.

Richard si ještě ani nestačil sundat přílbu a už stál u grilu – opravdu se vyznamenal, jeho příprava vysokého roštěnce byla vskutku famózní. A s chlebem z libeňské pekárny Alf&Bet nebo s některým z asi čtyř Vilminých salátů šlo o neopakovatelný gastronomický zážitek (vyzkoušel jsem skoro všechny kombinace, snad se to nedoví má ošetřující lékařka).

Nad znamenitým jídlem diskutoval Viktor s Bouchim o politice a dalších vyhlídkách českého pirátstva. Zapojil jsem se poznámkou, že pokud je budou reprezentovat lidé jako Mikuláš Peksa, moc velké naděje nemají, a připomněl jsem debatu soudu Peksy s odborníkem ČVUTu o budoucnosti elektro-auto-

mobilitismu; zatímco jeden argumentoval fyzikálními zákony, tak druhý usneseními Evropského parlamentu, jistě tušíte, kdo byl kdo. A na závěr dokonce Peksa nazval profesora Jana Macka (z Centra vozidel udržitelné mobility) lhářem.

Viktor připustil, že Peksa je možná kokot (zde jen parafrázuji), ale že se moc pěkně choval k Danielovi na nějaké propagačně-vzdělávací akci. Připomnělo mi to, jak skvělý měla Michaela dojem z ministra Havlíčka, když krátce po jeho jmenování navštívila v rámci OpenHouse budovu jeho ministerstva, a jak se dnes v rámci dodržování Babišovy stranické linie chová a mluví jako debil.

Mezitím přijela Bára (Shadowwalker) a přivezla úžasný dvoupatrový dort, v souladu s borůvkovou náplní ozdobený tmavě modrými květinami. Vilma se ovšem, jak je jejím zvykem, připravila i na další potenciální oslavence, vedle Martičky z přítomných slavili ještě Daník a Bára (a čekali jsme, že se ukáže i Jolana, která právě měla svátek, narozeniny slavil i Jára Míkovec), pro jistotu se předzásobila a koupila tři dorty, ten Bářin byl ovšem nejhezčí a doma dělaný, takže jsme po přestěhování do salonu začali s ním. (Vilma pravila, že prý je vědecky dokázáno, že v září má narozeniny nejvíce lidí, což asi souvisí s vánočním volnem ☺.)

Nějak přišla řeč i na Valhalu a kdosi si vzpomněl, že Frantovi bude příští tok osmdesát. Abychom si to všichni dobře zapamatovali, připomněl jsem, že jde o datum 15. března.

Pak se někdy objevil David, který teď s Bárou bydlí v Úzicích, poděkoval jsem mu, že na NYXu identifikoval našeho lišaje svlačcového, a pokecali jsme i o jiných pozoruhodných motýlech.

V mezičase dorazil Radovan Zítka, právě pro Laser (ted v Euromedia Group) přeložil knihu Guy Gavriela Kaye *Záře dávno pohnaslá*, a byl zklamán malou, až nulovou propagací románu. Tlachali jsme o podobnosti východisek knihy s románem Kima Stanleye Robinsona *Roky rýže a soli* a o dalších věcech okolo překládání a čtení. Radovan teď válčí s knihou *Vzpomínka zvaná říše* od Arkady Martineové, já si to také pořídil, ale kdy a jestli se k tomu dostanu... Aby to nepotkalo stejný osud jako trilologii *Impérium Rádč* od Ann Leckieové, se kterou se Petr Kotrle určitě nadřel, ale mě to genderové blbnutí s gramatickým rodem brzy vzalo chuť do čtení. Zašití pěkně u bufetu, kde bylo trochu klidnější (a tepleji), jsme toho probrali víc, než se povede ve větší společnosti. Mimochodem, Vilma si pořídila cateringové nádobí, takže už jsem si připadal jako na recepci.

Někdy v ten čas jsem měl dojem, že trochu halucinuji, vešel jsem ze zahrady do jídelny a v obou lokalitách jsem viděl Edovo děvče Lucii, pro jistotu jsem se vrátil zpět a opravdu tam stále byla. Pak mi došlo, že se z města vrátila Klímovic schovanka Valerie. Vysvětlění bylo prosté, od posledního večírku

jsem žádnou z nich neviděl a obě mi svým neforemným, asi hipsterských oblečením, kterým nejspíše bojují proti společenskému tlaku patriarchátu, v šeru splyvaly. ☺

Pak jsem se přidal k hloučku mládeže (Eda, Lucie, Martička, Alžbětka „Sisi“ a Valerie), kterou Martin bavil logickými hádankami. Lucie, alespoň doufám, že to byla ona, mě překvapila, když poměrně rychle vyřešila „věžeňskou hádanku“, ve které jsou vězni náhodně zvaní do ředitelovy pracovny, kde mohou pouze rozsvítit či zhasnout lampu a alespoň jeden z nich z toho musí poznat, že už tam byli všichni. Předtím si na dvoře mohou dohodnout strategii, ale pak už se neuvidí.

Načež se Martin vyťasil s podobným logickým mozkolamem (opět věžeňským), kdy vězni očislování řekněme od jedné do sta dostali do svých skříňek stejně očislované propouštěcí papíry, leč lajdácký dozorce jim je tam dal zcela náhodně, nicméně do každé skříňky jen jeden. Jednomu vězni dovolili se do všech skříňek podívat a prohodit obsah dvou, které si sám vybere. Jak to udělal, aby každý vězeň našel papír se svým číslem potom, co otevře méně než polovinu skříňky?

Také si na příště připravím nějaký chyták, pokud tedy mládež neztratí elán a zájem, vy si můžete lámat hlavu hned.

Hádanka o sultánovi a jeho dvou rádcích: Sultán zavolá své rádce a chce si je vyzkoušet. Nejdříve jim popíše budoucí úkol. Při zkoušce zavolá jednoho z nich, ukáže mu šachovnici, která je náhodně posypaná rýží (jde o cestovní, protizeměřasnou šachovnici s ohrádkou okolo každého políčka, tedy je vždy jasné, na jakém políčku se jednotlivá zrnka nacházejí). Ukáže na jedno z políček šachovnice a pak rádcí položí do dlaně jedno zrnko, které musí umístit na některé políčko šachovnice. Přijde druhý rádce, koukne na šachovnici a musí ukázat na totéž políčko, na které ukazoval sultán. Úkolem rádců je domluvit se na nějaké strategii, aby zkouškou prošli. (Zrnka jsou samozřejmě nerozlišitelná, identická a liší se jen políčkem, na kterém leží -)

Odposlechnuto

Chlapík jede do Ústí a jeho soused je celej nervózní, tak se ho ptá, jestli se bojí jezdit vlakem.

– Ale ne, přeložili mě do Ústí. To je strašný město – gangy, násilí, korupce. Vždyť mě tam zabijou i s celou rodinou.

– To si nesmíte tak brát, najdete si dům ve slušný čtvrti, děti dáte do privátní školy a uvidíte, že to bude dobrý. Já takhle v Ústí žiju už třicet let.

– No tak to se mi trochu ulevilo. A čím se živíte?

– Já? Já jsem pravej zadní střelec na nákladáku s pivem.

SPECZ

Učitelka se ptá dětí, z čeho mají strach.

Anička: ze žraloka, Marie: ze tmy, Icík: z nesmyslnosti lidského snažení a životní cesty, která bez našeho vlivu končí smrtí. Alenka: z Icíka.

CAMAAR

Generální ředitel IKEA byl právě zvolen předsedou vlády ve Švédsku. Kabinet by měl mít složený do konce týdne.

CHROCHTADLO

Potom, co nás večerní chlad vyhnal ze zahrady, došlo na dorty a další interní potěšení v knihovně, hlavně na Martinovu četbu z knihy *Rod rudého čiroku* od čínského autora Mo Jena. Vybral úžasnou kapitolu o vynášení rakve významného akademika z jeho domu. Věru, nechtěl bych být zaměstnancem pohřební služby v době, kdy byl nebožtík konzervován kompletním naplněním rakve rtutí.

Já pak přišel se svou troškou ohledně Binetovy *Sedmé funkce jazyka*, kterou jsem právě dočítal. Z přítomných ji ale znala jen Milena a Eda, a Milena hlavně proto, že knihu přeložila Michala Marková. Eda ji trochu kritizoval, ve srovnání s *Foucaultovým kyvadlem* mu přišla nedostatečná, načež ale Martin opáčil, že věc horší než kniha Umberta Eca může být stále ještě dost dobrá.

Vypomohu si citací, třeba *los* na Knižní databázi napsal: *Každá bunka mého lingvistického a literárnevedného já vykřikovala v extázi, doporučuji všem, kdo někdy před zkouškou s hruzoou usínali nad Kurzem obecné lingvistiky nebo hltili Umberta Eca na jeden zátah.*

Trochu Edu podezírám, že se mu *Sedmá funkce* nelíbila nejen pro nedbalou výstavbu děje, ale i proto, že ji podobně jako já četl jako kritiku a výsměch levicového emancipačního běsnění osmdesátých let, kdy už se revoluční studenti z osmašedesátého začali stávat mainstreamem a pustili se do dekonstrukce Západu, více o mém čtení a interpretaci Bineta na straně 18.

Pět hodin rychle uteklo, a protože naše obvyklé odvozy (díky kterým se večírky ještě zpravidla o dobu společné cesty prodloužily) ochořely, chvatně jsme se rozloučili a vydali se všanc předpůlnoční MHD. Ač jsme se třikrát vraceli, pro Mišinu kabelku, košíček po rajčatech pro Vilmu a nakonec pro mou knihu, vše dobře dopadlo díky nové zastávce Botanická zahrada Malešice, která je mnohem blíže než Malešické náměstí, kam jsme ještě donedávna po večírcích pospíchávali půlnoční Prahou.

Zdeněk Rampas

Na hodině zeměpisu: „Děti, jaké je největší město na světě?“ „Stalingrad.“ „?“ „Můj dědeček mi vyprávěl, že dojít na konec ulice mu zabralo dva měsíce.“

REPA

Muž stojí před soudem za to, že ulovil a snědl přísně chráněného včelojeda. Hájí se ale tím, že měl hrozný hlad a udělal to proto, že mu nic jiného nezbývalo. Soud ho nakonec osvobodí pro jednání v krajní nouzi.

Po procesu za ním přijde soudce a povídá: „Víte, já se na to nechtěl ptát při jednání, ale... zajímalo by mne, jak takový včelojed chutná?“

Muž se zamyslí: „No, jak bych vám to nějak popsal... něco mezi sovou pálenou a orlem skalním.“

KENJIRO

Včera mi jedna slečna nabídl sex. Na oplátku chtěla, abych na Facebooku udělal reklamu na nějaký čistící prostředek. Samozřejmě jsem odmítl, protože mám silnou vůli a morální zásady. Tak silně jako Ajax – super silný čistící koupelen. Teď dostupný s vůní citronu nebo vanilky.

SPECZ

Kvalitní předválečná diverzita

Jen zřídka si čtu své staré překlady, ale upoután nedávno jakýmsi bezvýznamným neduhem nakrátko na lůžko, zásadu jsem porušil a přečetl jsem si celý komiksový cyklus Alana Moora Top 10, tedy obě základní knihy, minisérii SMAX i prequel Devětačtyřicátníci. V Moorově bibliografii, natož v dějinách umění, nejde o dílo s nejzávažnějším tématem a největšími estetickými ambicemi, ale když je vám šoufl, nejlíp oceníte něco brilantně, jiskrně vtipného.

Po téměř dvaceti letech jsem se opět bavil skvěle – až tak, že teprve ke konci mi došlo, co mi mělo dojít po pár desítkách stran. Totiž že Top 10 je téměř kompletní katalog moderní tak řečené diverzity, inkluзивnosti a reprezentace. Silných ženských postav: fúry. Sexuálních orientací: hafo. Barev pleti: celá paleta. Náboženství: co kdo jen ráčí. Snad jen transgender tu schází... ale koho by napadlo,

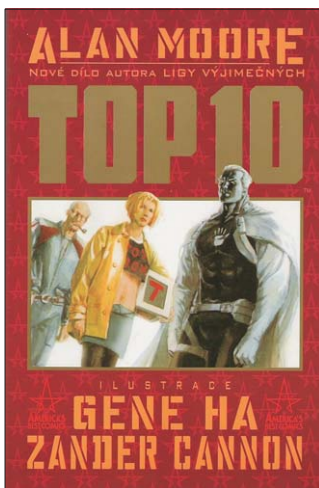
že z něčeho tak okrajového se v klauském světě budoucnosti stane zásadní téma? Vcelku jde o přesně ta témata, kolem kterých dnes zuří kulturní válka, jež se dotýká především velkých amerických popkulturních franšíz – velmi otravná to změna oproti minulosti, kdy se politicko-ideologické střety vybíjely spíš na tak řečeném vysokém umění, díky čemuž jsme od toho my prostí lidé s prostým vkusem měli svatý klid.

A okamžitě a nevyhnutelně mě napadlo, že si nevzpomínám na vůbec žádné dobové negativní reakce – a žádné nenačázím ani po důkladných rešerších. Nikdo z nás, kdo jsme na Top 10 pracovali (u českých vydání se jedná o roky 2003, 2004, 2005 a 2006), o těchto tématech, neřkuli proti nim, neutrousil jediného slova. Totéž recenzenti. Totéž čtenářské komentáře (a u těch to platí dodnes, ačkoli běží setrvale posud). Totéž autoři, nakladatelé, recenzenti a čtenáři u původních anglických vydání, kam až dohlédnu a dogooglím se, a to i jazykově (jinojazyčná vydání). A abych předešel podezření, že se jedná o něco jednorázového či netypického, samozřejmě jde najít i další příklady, za všechny třeba mnohem slavnější komiksovou sérii Sandman, kde je těchto témat taky na nůše, a kritická recepce byla a je stejná.

Když jsem přemýšlel, co tu změnu způsobilo, napadly mě dvě analogie – a asi mi bude muset být odpuštěno, že obě čerpají z totalitní minulosti; jak říká pěkné české přísloví, čím hrneck navle, tím taky přetéká.

První analogií je fakt, že jako malí a mladí jsme nejlíp ze všeho nesnášeli a v jednom kuse zesměšňovali ... překvapivě boj za mír. A to jsme byli jen děti, navíc s hlavami plnými oficiální verze světa, a vůbec žádní disidenti. Že bychom byli takoví váleční štváči, co milují válku a nesnášejí mír? Jistěže ne: ale i ze své dobovou propagandou výrazně omezené pozice jsme věděli, anebo přinejmenším pudově chápali dvě základní věci. Že co je tolik povinné, bude asi lumpárna. A že naši telepatičtí ještěřtí vládci milují mír výhradně jen v situaci, kdy jsou citelně

slabší než protivník, kdežto jakmile nad někým mají jednoznačně mocensky navrch, mír je zapomenut a druhá strana rozdrce na krvavou kaši.

Pro druhou analogii se musí do Solženicy-nova Souostroví Gulag: v té děsivé knize překvapivě je řada velmi humorných pasáží – a jednou z nich je autorův fikaně hraný údiv nad tím, kde se v jeho době vzaly ty milióny zrádců, škůdců a sabotérů. Vždyť v minulých, údajně tak špatných zřízeních Rusové vlast nezrazovali skoro nikdy. Propánajána, i když byla situace nejděsivější, když Napoleon stál v srdci země a Moskva hořela, pořád skoro nikdo vlast nezrazoval! Kdežto v novém, progresivním, sociálně spravedlivém, skvělém zřízení se náhle zhmotnily zrádců milióny (jistě jen šťastnou náhodou tím pádem použitelných jako živé, neplacené palivo industrializace). Autor, pokud si vzpomí-

nám, se ani neobtěžuje na tohle si odpovídat: protože odpověď je nasnadě, aspoň pro každého, kdo s takovou společností má aktivní zkušenost. Když utopická ideologie selže a její výsledky krutě odporují výchozím předpokladům, nemůže přiznat, že původní teorie je mylná, a jediným řešením je tvrdit, že je stále správná, ale spousta kazišuků ji sabotují. Takže změna, plán B, utopie pořád bude, ale teprve až škůdce vyhubíme.

Naštěstí: velkou výhodou americké kulturní války oproti stalinskému teroru je, že nikdo nikoho nestřílil do zátylku ve vlhkém suterénu věznic státní bezpečnosti a neposílal udřít k smrti do lágru... zatím. Naneštěstí: základní mechanismus je stejný. Jako my jsme neměli nic proti míru, ani nyní dřtivá většina fanoušků popkultury nemá nic proti příslušníkům jakkoli a čímkoli definovaných menšin, ale vadí jim, že se jim diverzita, reprezentace a inkluзивnost cpe do krku jako husám šišky, a navíc způsobem tak amatérským, že pokles v kvalitě oproti původním podobám wokisticky uchvácených popkulturních franšíz může nevidět snad jen slepec. Nebo blbec. A stejně jako podstatná většina obětí stalinského teroru se ani náznakem neprovinila tím, za co byla odsuzována, i dnešní Amerika je patrně jednou z nejméně rasistických a naopak nejtolerantnějších společností v dějinách nejen svých vlastních, ale i celé téhle nešťastné planety, a přitom náhodně zvolený pohled do médií působí dojmem, že ta země je hadí klubko útlaku a nesnášenlivosti. Obojího „systémového“, to je třeba dodat; zní to vědecky a zbavuje vás tu nutnosti to jakkoli dokladovat tvrdými daty.

Došlo k tomu, opět a zase, především proto, že woke ideologie selhává na celé čáře. Obří popkulturní franšízy, jež po dekádách vydělávaly miliardy a na něž se sekundárně přilepila jako pijavice, přivedla za pár krátkých let vepsí. Vyrob wokistickou edukativní počítačovou hru pro děti: nikdo si ji dobrovolně nekoupí a nehraje ji. Od té doby, co začala být výrazněji woke, ztratila kdysi skvělá BBC většinu koncesionářů; pro ukázkou si račte najít snadno dostupnou tabulku s vývojem divácké sledo-

Josef Konrad Lewhardt: Deník 2038 (#1)

První díl nové dystopické trilogie *Deník 2038* mi laskavě věnoval p. president fandomu. Měl jsem možnost už minulý rok si přečíst část německého rukopisu, který nyní tedy vychází v českém překladu. Kniha nemá uvedeného žádného autora – pouze vydavatele p. Lewhardta. Jako překladatelka je uvedena paní Šimona Löwensteinová.

Mám dystopie obecně velice rád, což je nejspíš obvyklé u generace, která zažila konec socialistického režimu. Dystopické texty p. Orwella dokonce celoživotně uctívám. Když bych se laicky pokusil formulovat, proč přetrvává síla *Devatenáct set osmdesát čtyř*, tak není potřeba rozebírat, jaký měl p. Orwell dar nadpozemsky jasného pozorování a psaní. Jeho texty a myšlenky si díky tomu zachovávají spirituální energii i přes propast generací.

Pokud jde o politický náboj orwellových dystopií, tak si myslím, že podstatnou okolností pro jejich hloubku je, že p. Orwell nekritizoval ideologii svých politických protivníků; takové pamflety by byly zapadly. Naopak: jakožto uvědomělý pokrokář bolestně domýšlel nebezpečí plynoucí z realizace *vlastních* politických ideálů sociální spravedlnosti a rovnosti.

Myslím, že ani autor(ka) *Deníku 2038* nepíše z pozice nějakého nacionalistického nebo podobného reakčního světónázoru. Nepřekvapilo by mě, kdyby šlo osobu otevřenou změnám a pokroku.

V každém případě oceňuji, že temný potenciál zeleného feministického universalistického progresivismu je v *Deníku* domyšlen myslím přesně a nemilosrdně.

Jelikož jsem měl možnost přečíst si i část původního německého textu, musím konstatovat, že německá verze byla čtenářsky působivější než český překlad. Důvodem je, že český jazyk si v naší realitě zatím ještě drží podobu takřikajke předkulturněrevoluční. Progresivní ideologie sice napadla i češtinu, ale zatím jen málo a částečně i oprávněně: řešíme u nás hlavně

přechylování ženských příjmení. V této věci jsem sám pro formu: dosavadní přechylovací absolutismus v češtině považuji za přehnaný – zejména ve vztahu k cizím příjmením. (Dodržování požadavku přechylování je odtržené od reality. Byl bych blázen, kdybych přechyloval příjmení německé kolegyně, která je u nás ve firmě na zapracování a sedí ve vedlejší kanceláři. A samozřejmě nemá přechýlení ani v emailové adrese, ani v profilu na MS Teams a až do chvíle, kdy toto píšu, by mě nenapadlo, že by mohl být problém s nepřechýleným příjmením v proudu řeči.)

Německý originál je v punktu novořeči působivější – adekvátně tomu, jak uvedená probíhající revoluce pokročila v německém jazyce v naší realitě. Oproti poklidnému českému prostředí je nesrovnatelné, s jakou intenzitou otravuje čtenáře genderově spravedlivá gramatika v pokrokových a mainstreamových médiích německého jazyka, jak tento okázale inkluzivní jazyk dobývá pravidla německého pravopisu a jak je se střídá

vým (vcelku však rostoucím) důrazem vymáhán v akademickém prostředí a v právních předpisech; to vše v kontextu pokusů o výuku fonetickým pravopisem ve školách. Nic na tom nemění téměř jednolitý odpor drtivé většiny veřejnosti proti všem těmto změnám; většinu se však zatím – záhadně – nedaří svůj názor prosadit ani v prostředí liberální parlamentní demokracie.

Tomu odpovídá i poněkud slabší působení českého překladu *Deníku* co do newspeaku. Pojmy jako „humáňata“ jsou spíše hravou náhražkou pro „děti“, než hrozí novoreči. Oproti tomu německá verze odráží do značné míry již dnes existující progresivistické byrokratické výrazivo, a tak při čtení mrazí více. Až když člověk vidí skutečné pokusy o žurnalistiku v genderově spravedlivé a vůbec inkluzivní novořeči, je zřejmé, že jde jen o předvádění a vlastně zlé pitvoření, které znemožňuje sdílet autenticky pravdu. Tato podstata novořeči se vždycky

vanosti seriálu Dr. Who. A tak dále; stejně či podobně dopadá kdeco a kam se podíváš. Proto je třeba najít nepřátele.

Dnes narazíte na řadu lidí, kteří vám kladou na srdce, abyste nespolehali na digitální věk a to, co máte rádi, jste si pořizovali co nejvíce na hmotných nosičích. Protože pokud to bude jen z jedniček a nul, půjde to velmi snadno cenzurovat, částečně nebo úplně zneviditelnit, retconovat a revizionisticko-prezentisticky „poupavit“ (rozuměj zmrvit).

Jak hrozně se někdy za směšných dvacet let všechno změnil. Jen pámbu ví, jak tahle polizance dopadne. Třeba ten nesmysl vyšumí a přejde. Ale kdyby ne, schovejte si prosím kromě toho, co by se mohlo stát obětí cancel culture (takže skoro všeho), paradoxně také ukázky kvalitní předválečné diversity; poučné pozůstatky doby, kdy silná ženská postava byla Riple-

yová, ne nějaká ublížená hašašira z nepovedeného a po jedné sezóně zařiznutého seriálu od Disneyho. Kdy etnické menšiny reprezentovali Eddie Murphy nebo Jackie Chan, ne kvílící aktivisti, kteří obviní diváky z rasismu radši už před uvedením filmu, pro ten velmi pravděpodobný případ, že z něj bude (jistě ne vinou debilního scénáře) kasovní pohroma. Kdy nikomu na celém širém světě nevadilo, že postavu Reda ve Vykoupení z věznic Shawshank, původně opravdu Ira, hraje ve filmu výtečný Morgan Freeman, shodou okolností černoch. A kdy Alan Moore do jednoho komiksu levou zadní nacpal zástup výborných eldžibýtýplusminusautobus postav, které jste si zcela dobrovolně zamilovali.

„Lépe už bylo,“ pravilo kdysi Rádio Jerevan; i zdá se, že tak lepší diversity už byla.

RIP

odhalí v tom, že i nejkprovokativější německá média „záhadně“ upouštějí od ideologické novořeči, pokud podávají zprávu o nějaké skutečné tragédii – nehodě nebo válce apod. V takovém okamžiku by totiž ideologický jazyk projevil zřetelně svou nevážnost a byl by urážkou obětí. V tom se ostatně genderově spravedlivý jazyk neliší od žádného jiného konstruovaného jazyka: stejně tak by bylo směšné pokoušet se pěstovat žurnalistiku (nebo dokonce literaturu!) například v právnickém jazyce, jakým se draftují smlouvy.

Avšak zpět k té svičkové. (interní vtípek, pozn. red.)

Děj prvního dílu se odehrává v blízké budoucnosti (r. 2038), kdesi v Evropské rozmanitosti; jak název napovídá, v době vyprávění již Evropská unie, jak ji známe, prošla rychlou důslednou transformací do nové zelené a inkluzivní společnosti, což odráží i změna názvu státního útvaru.

Vše začíná rozhodnutím dospívající dívky svěřovat deníku své zážitky a myšlenky. Spolu s hlavní protagonistkou tak prožijeme několik dní nového školního roku ve škole, neboli v *kompetenčním centru*.

Kořením každé správné dystopie jsou samozřejmě reportážní útržky všední reality: výňatky z dokumentů, úředních proslůvů, propagandistických textů apod. Tohoto koření je v prvním dílu *Deníku* mnoho. Skoro bych řekl, že v poměru k lidskému projevu zbylého textu až příliš mnoho. Navíc perspektiva naivní dětské vyprávěčky nedává čtenáři příliš vydechnout ani ve vyprávěcích pasážích, a četba je tak relativně nelehkým duševním cvičením.

Děj se v prvním dílu nestihne vůbec rozjet; jsme seznámeni vlastně jen s expozicí situace. Protagonistka a její rodina náleží k nepriviligované většině, která je předmětem soustavného byrokratického tlaku ve jménu pokroku.

Naše lednička je malá a stará a skoro nic v ní není. Nemá žádnou automatickou přibíjevací funkci, dokonce ani hlásič. Asi bude při tom stářím škodlivá pro klima, to si myslím. [...] V zimě ji rodička stejně vypne, abysme šetřili energii. To je dobrý, jsem pro, i když se nám občas něco zkazí.

Většinou stejně jíme v kompetenční kantýně, aspoň obědy. Tam si můžu vybrat mezi veganským, vegetariánským a halal jídlem. Beru si vždycky vegetariánský, to chutná líp, aspoň pokud jsem mohla ochutnat od druhých. Ale to není ten důvod. Vlastně nemáme žádnou jinou možnost. Za veganský jídlo je třeba připlácet a halal si nemůžu dát, na to je třeba potvrzení o náboženský příslušnosti.

Za nejlepší považují zatím pasáže, které ukazují svěvůli a zmatečnost mnohých zákazů a příkazů. I přes zjevnou chaotičnost vzájemně si odporujících koncepcí je vykonavatelé (častěji spíš vykonavatelky) režimu prezentují s arogancí směšné pavědeckosti; přitom jen vytvářejí další problémy, namísto, aby je řešili. Tak ředitelka kompetenčního centra v projevu k zahájení školního roku vysvětluje další reformu časových posunů, tedy systému, který v naší době známe jako letní čas: *Dle § 597 časového zákona nemáme tedy nyní už jen 4 časové posuny po dvou hodinách, nýbrž 10 půlhodinových, popř. hodinových posunů. Tím se mohou obývatelé – a přirozeně i naše humánnata – lépe než dříve přizpůsobit celoroční-*

mu běhu, neboť čas se neposouvá o dvě hodiny, nýbrž (až na měsíce září a březen) o pouhou půlhodinu! Nevýhodou tohoto systému je, že celkový posun času kupředu a nazpět neobsahuje čtyři, nýbrž jen tři hodiny, čímž je přizpůsobení biorytmu na dobu světla a tmy nedostatečně zabezpečeno. Tým excelentních znalkyní a znalců však pracuje na vytvoření dokonalého systému časových oprav s 24 či více stupni a na celkovém časovém posunu o pět hodin, který co nejpřesněji odpovídá geografické poloze Evropské rozmanitosti, respektive výskytu období světla a temna. Tudíž je třeba považovat náš časový plán pro tento kompetenční rok, který mimochodem stojí v každém kalendáři, za pouhé provizorium. Přesto klademe velký důraz na to, aby byl všeobecně znám a přesně dodržován. Prosíme rodičovské části, aby plán posunu času vyvěsily zřetelně a viditelně ve svém domově a podle něj na programovaly správně ty přístroje, u nichž posun času neprobíhá automaticky, aby nedocházelo ke zbytečnému opožďování a tím zanedbávání osvojování si kompetencí.

Nemožně složitý a úporný systém různých časových pásem platných v kompetenčním centru staví rodičku v domácnosti se třemi dětmi před neřešitelné úkoly, které v kombinaci se stejným chaosem v každém jiném ohledu nemohou skončit jinak než tím, že potomci neprokáží v úředních testech dostatečné kompetence potřebné ke společenskému vzestupu. Je otázkou, zda celé vzdělávání v kompetenčních centrech beztak není jen habadůrou, protože v náznacích se zmiňuje, že vyšší vrstva – tzv. *korigovaní* – využívají technologická vylepšení člověka, která jim dávají nedosažitelnou výhodu oproti plebsu.

Jsem zvědav, jak se bude děj a vyznění vyvíjet v dalších dílech.

První věta knihy: *Zrovna jsem nastavila pravopis Senior, co se používal někdy před padesáti lety, aspoň si to myslím a je to fakt legrační.*

Poslední věta: *a všem divákům a divačkám příjemné prožívání života.*

Jára Mikovec

Databáze knih: 100 % (ze 2 hodnocení)

Odposlechnuto

Před rokem začala Danuše Nerudová ukazovat, že v politice cosí dokáže. Stala se kandidátkou do voleb hlavy státu, k níž se upnuli mladí, kteří vidí ideál pro život, Česko i EU v západním (anglosaském či německém) progresivismu. V jeho hodnotách, feminismu, snaze o „záchranu planety“. Kteří si zvykli i na určitý jazyk. Na výrazy jako Green Deal či migrace coby fakta, která se nezdůvodňují, na eufemismy typu „výzva“ či „přiležitost“ užívané tam, kde bychom hovorově řekli „průšvih“.

Zbyněk Petráček

Prezident Pavel bude v OSN reprezentovat české národní závazky.

WTF

Na Slovensku zjistili, že je něco horšího než bezbřehá korupce, a to je chaos.

Vladimír Mužik / Echo24

Andrzejovým světem

Letos pětasedmdesátiletý Andrzej Sapkowski (*21. 6. 1948) je polské fantasy dneška dost možná tím, čím byl za lepších časů pro tamní science fiction vizionář Stanisław Lem.

Andrzej Sapkowski sice vystudoval univerzitu (1972), ale do své čtyřicítky byl nejoblíbenějším polským tvůrcem žánru. Navíc je populární ve velkých částech Evropy. Zvláště jeho *Sága o Zaklínači*, česky kompletně vydaná mezi roky 2011–2014 v osmi svazcích.

Právě pro fanoušky Zaklínače stvořil a roku 2021 zveřejnil encyklopedii francouzský znalec jeho příhod Alain Puysségur (*1991). Vyšla zrovna česky a různě sumarizuje i dešifruje unikátní universum fenoménu, který začal roku 1986 povídkou *Zaklínač*.

Nájemný lovec Geralt, přezdívaný také Bílý vlk, je mutantem, tak jako další zaklínači včetně Coena, Lamberta či Eskela. A jako **postava románu** se náš úhlavní hrdina v Polsku prvně vynořil díky knize *Krev elfů právě před třiceti lety*. Má jak bojové, tak magické schopnosti, a od jiných zaklínačů se liší výraznější schopností milovat, což, prosím, nechápejme prvotně v sexuálním smyslu.

Je-li to nutné, obvykle se Geralt může prokázat stříbrným cechovním medailonem, který kdysi získal od svého školitele Vesemira, rovněž zaklínače. Spisovatel Alain Puysségur uvádí svou přehlednou publikaci charakteristikou nějakých... třinácti oblastí, v nichž se všechna dobrodružství odehrávají; a následuje výčet víc než šedesáti nejrozmanitějších bytostí této ságy.

Za pozornost tu stojí, že Andrzej uměl vymyslet bestiář značně původní, ale současně se nebojí adaptovat pro své potřeby zcela reálné osazenstvo bestiářů takřkajíc lidových. A tak se může Zaklínač střetnout či potkat s upírem, s vlkodlakem, drakem, baziliškem, mantichorou, mořskou pannou, strigou, s trollem, s ghuľem anebo i s džinem.

Tak například **striga** je zakletá mladá dívka, bloudící noci okolo svého doupěte, aby vás příležitostně rozsápala či roztrhala. „Jen přes den je zalezlá do brlohu. To upadá do hluboké letargie.“

Striga není sice žádný Hannibal Lecter, ale co miluje, jsou zvláště lidská játra. Taky na srdci si pošmákne. A neloví, podobně jako třeba kočky, ani zdaleka jen z hladu, protože... „Pohání ji šílenství a nenávisť a nechává za sebou poházené kusy mrtvol, kterých se už ani nedotkne.“

Dál od doupat se strigy dostávají leda tak v čase úplňku a poznáte je: oči jim ve tmě rudě pableskují. Z tlam vyzývavě trčí bílé tesáky. Jejich paže končí lehce zahnutými drápkami, nu, spíš drápy; a náš Geralt se prvotně seznámil s tou strigou, která byla plodem incestního vztahu krále Foltesta a jeho sestry Addy. „Novorozená princezna, proměněná ve zrůdu, zemřela při porodu – spolu s matkou – a pohřbeny byly v hradní kryptě, kde rostla po sedm let, až přece opustila svůj sarkofág a začala šířit chaos. A smrt!“

Upíry dělí pak Andrzej Sapkowski překvapivě na dost sort. Na bruxy, fledery, alpy, katakany, moly, gardiny, nosferaty a... A na vampýry „vyšší“, kteří se vyznačují tím, že sami sebe ovládají lépe než podřadnější sběh.

Podle *Ságy* se jako „milci krve“ rodí zcela normálně (Stoker by užasl) a nikdo, koho kousnou, jejich šiky více nešíří. Ba ani česnek, ba ani křesťanské kříže, ba ani svěcená voda katolíků nehrájí ve světě zaklínače Geralta roli. Ale zase funguje stříbrná dyka.

Zrovna tak se lze spolehnout na zrcadlo. Tam se potvory nezobrazují. A co jejich „netopýrskost“? Na netopýry se umějí měnit pouze někteří z upírů.

Jsou nočními tvory, aspoň to zůstává, a preferují měsíční svit. Ale jinak? Sapkowski opět kráčí spíše proti tradici a vyšší vampýři se u něj přizpůsobili slunečnímu svitu.

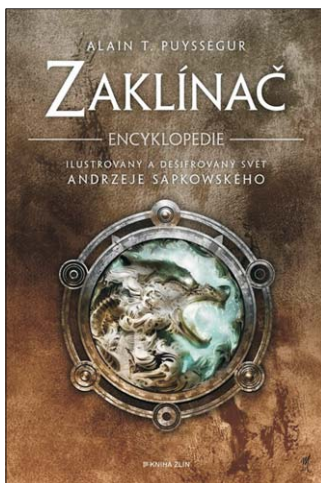
Co se týče dalších hověd, konkrétně lykantropů, dle Andrzeje S. často permanentně zůstávají ve vlčí podobě. Žijí v jeskyních, ve volné přírodě, a hryzne-li vás takový smrdutý vlkodlak, jste stíženi kletbou. Zbavíte se jí jen díky riskantnímu procesu, který navíc obvykle selže. „Léčitelé“ vás, popravdě, obvykle radši rovnou odpraví. Ale ne vždy a kurýruje-li vás zaklínač, naději máte. Proč, je jasnější nad slunce: zaklínači jsou lykantropy nenakazitelní.

Druhou skupinou vlkodlaků jsou ti klasičtí, co vyhlížejí za dne jako každý z nás. Lidsky. Pouze příležitostně se mění. Disponují extrémním čichem a Puysségur vřadil do stejné kapitoly ještě liškodlaky, krysodlaky a medvědozlaky. A další obludy? Inu, ve vynikající české knize Josefa Augusta a Karla Pejmla *Draci a obři* (1947) – s podtitulem *Tvorstvo pohádek a starých přírodopisů* – je taková martichora (respektive martigora) definována jako „indické zvíře, které střílelo ocasem“.

Taky má ráda lidské maso a dorůstá rozměrů lva. Martigory byly jasně červené. Měly lidský obličej, ale tlamu s třemi řadami ostrých zubů. Nohy s drápy a ocas štíra opatřený bodlinami, které bestie zvládala vystřelovat jako šipky. „Tím způsobem martichora zahubila každého tvora, tedy s výjimkou slona. Její hlas se podobal znění trubky a byly perským králům posílány jako povinný tribut národů, v jejichž zemích žily.“

Nevím, zda podobná líčení studoval zevrubněji Andrzej Sapkowski, ale jeho „mantichora“ (psáno s písmenem N) létá a ještě k tomu je lačná. Likviduje ještě víc lidí než draci a baziškové dohromady a „polovinou těla připomíná lva, ale má dva páry svalnatých tlap s drápy jako břitva. Široká hlava s obrovskou tlamou plnou tesáků je pokryta hřívou, kterou tvor dokáže impozantně naježít. Ze zad vyrůstají mantichoře dvě tmavá, blanitá křídla, a celé její tělo končí štířím ocasem, v němž číhá vražedný jed.“

Většinu života tráví tyto odpudivé stvůry tichým proletováním se nad venkovskou krajinou, asi jako to dělají káňata. Po-

Vítejte v roce 2038

Chcete-li se ponořit do nočních můr týkajících se poměrně brzké budoucnosti a potvrdit si své nejhorší obavy z toho, kam spěje EU, přečtěte si právě vyšlou knížku Deník 3038.

Jedná se o první díl trilogie a chvíli budete možná tápat, kdo ji vlastně napsal, protože autorka – Šimona Löwensteinová – se rozhodla pro mystifikaci, označuje se za pouhou překladatelku a tvrdí čtenářům, že deník nalezl vydavatel až někdy ve vzdálené budoucnosti a že některé jeho části pocházejí z let 1994 a 2004. Není mi jasné, jaký má tato šarada důvod, snad nabude smysluplnosti v dalších dílech. Stejně tak se to má se závěrečnou pasáží, kde formu deníku opustíme a najednou jsme svědky toho, jak nějaký doktorand trénuje AI (robocem) v lidštějším způsobu myšlení.

Ta úchylná evropská opatření

Kniha se bude líbit lidem, kteří se obávají, jak by to dopadlo, kdyby se všechna ta zpovykovaná opatření EU navrhovaná výtředními levičáky a ekology opravdu zrealizovala. Já osobně jsem se dílem bavila a dílem mě to přimělo k zamyšlení, protože popravdě s těmi levičáky a ekology v mnohém sympatizuju; teď se konečně dokážu aspoň trochu vžít do lidí, kteří varují před „novou zelenou totalitou“.

K Deníku samotnému: doufám, že sem nenapišu žádný spoiler, protože se mi nezdá, že by se v knize rozkrýval nějaký napínavý děj, spíš se tu odhalují nové a nové „slupky“ reality a vyskakují na nás různé více či méně strašidelné detaily. Deník si píše čtrnáctiletá dívka, která se musela narodit v roce 2024 a dostala se do soukollí bizarních reform EU, snažících se dotahovat ideály tolerance, rovnosti všech etnik, podpory uprchlíků, svobodné volby genderu, pohlaví a sexuální orientace, jazykové korektnosti, ekologické úspornosti a tak dále... což se všechno poměrně hodně zvrtilo.

Všechno nabylo nestvůrných rozměrů proto, že všichni lidé

už nemají stejná práva, ale jejich možnosti volby a pravomoci jsou odstupňované podle, řekněme, jejich „uvědomělosti“, čímž nastal návrat totality a kádrování. Školství sice hlásá otevřenost a pochopení pro všechny „odlišně schopné“, tedy inkluzi, ale ve skutečnosti nálepkuje, škatulkuje, odsuzuje k restriktivnímu a učivo představuje nalejvárnou ve stylu přednášek z „marxáku“, které jsme museli povinně absolvovat za totáče a kde šlo jen o to, navrčet se určité penzum nesmyslných frází a radši o nich nepřemýšlet. Protagonistka se marně snaží pochopit, jak věci fungují, a všechno se správně naučit – ono to ani nejde, protože panující pravidla, zásady, hodnoty a morálka představují absurdní nerozluštitelnou motanici. Všechno korunuje nový český pravopis, dokonale zreformovaný, kterým je třeba se v částech textu prokousávat.

Výsledek je značně zahlcený detaily, což působí dojmem, že autorka má opravdovou pífkou na různé školské a společenské reformy a na celou evropskou byrokracii a tímhle počinem si dost ulevila. Jenže aspoň mně se kvůli tomu kniha nečtla právě hladce a snadno.

Jak oddělit zrna od plev

Příznávám, že některé věci, které tato nová společnost prosazuje (a které autorka zjevně nenávidí), se mi docela líbí: například důraz na kvalitu života a ve jménu toho dostupná euthanasie, přiznání práv zvířatům, snaha o uhlíkovou neutralitu a ekologickou šetrnost, pochopení pro LBGT lidi, to, že se bohatší země snaží pomáhat chudším s jejich problémy a s miliony migrantů, nebo rytí do křesťanství (v naprosté shodě s učivem předkládaným protagonistce mě taky vždycky iritovalo přikázání, že máme ctít otce svého a matku svou, a ještě ke všemu proč? – „abys byl dlouho živ na zemi“... takový nesmysl).

Tyto dobré úmysly ale dláždí cestu do pekel, protože veškerou moc zjevně mají v rukou jakési elity, které rozhodují

kud zrovna dole v trávě nevychnutávají skoleného, rozdrášeného člověka, mají mladé a jim tělo dávno donesly; ale to se stává zřídka. Mantichoru umí – z nás, lidí – odpravit málokdo, i je to úkol zaklánačů. Taky z toho důvodu, že jsou s to její blízkost cítit. Ani oni však nezkoušejí bojovat s mantichorou tak, že by se tuto bestii snažili vyčerpát; bylo by to marné. Kdepak. Je třeba potvoru co nejrychleji zasáhnout do křídla – a uštědřit jí smrtící ránu. Náš Geralt by to mohl dost vyprávět.

A co ještě víc? – Džiny známe spíš z arabských pohádek Tisíce a jedné noci, nicméně v *Zaklánači* jsou jakbysmet. Tady nijak rapidní rozdíl není. Džinové bývají uvězněni v láhvích s magickou pečeti a někdy jsou v moci kouzelníka. Otevření nádoby jim je i není vysvobozením. Džin totiž není z naší dimenze a do své umí přejít až poté, co splní tři přání tomu, kdo ovládá pečeť.

Jenže ta přání moc plnit nechce a náš knižní průvodce uvádí: „Džin dokonce udělá vše, aby přání ani nebyla vyslovena; a pokud na to přece dojde, přání plní poněkud zálučně a nepředvídatelným způsobem. Doporučení? Formulujte své tužby, prosím, opatrně.“

Obecně jsou tedy džinové potměšilí a nebezpeční a Andrzej Sapkowski (ale nikoli jen on) rozlišuje čtyři druhy, které jsou spojené se čtyřmi živly. Se vzduchem, s vodou (džinové zvaní maridi), se zemí a s ohněm (ifriti).

Vedle těchto a dalších preludů nás encyklopedie seznamuje i s monstry dalšími, kterými především jsou: aguara, barbagazi, dubotvor, kikumora, klepáč, kostěj, kulolišek, mlžák, sklopodermorf, sylván, viverna, zeus, živa a žravucha. Každému „strašidlu“ je přitom věnována celostránková barevná ilustrace a podíleli se na nich Johann Bodin, Alexia Cadou, Émile Denis, Julien Delval, Didier Graffet, Jean-Charles Pasquer a Mikael Bourguin.

Ivo Fencel

Andrzej Sapkowski, Alain Puysségur: Zaklánač – encyklopedie. S obrázky sedmi výtvarníků. Z francouzského originálu Codex Le Sorceleur – L'univers d'Andrzej Sapkowski, vydaného nakladatelstvem Bragelonne (Paříž 2021) přeložila Veronika Trusová; jazyková konzultace Stanislav Komárek. Ve společnosti Albatros Media vydalo nakladatelství KNIHA ZLIN. Praha 2023. 152 stran.

o tom, které jedince vylepšit a nad kterými zlomit hůl – protagonistka patří k vrstvě „asiků“, asociálů, která žádná privilegia nemá. Zvláště je ostrakizováno mateřství, protože předává potomstvu špatné hodnoty, naopak jsou tolerovány patriarchální zvyky věřících (zřejmě muslimů). V rámci všeobecně rozšířené euthanasie se likvidují třeba klonovaní jedinci, nebo takoví, kteří podle dobrozdání elit nějakým způsobem trpí.

Trochu mě rušilo, že „rodičovská součást rodička“ (tedy matka) má jako samoživitelka problém vydělávat dost peněz a pořizovat svým dětem oblečení, školní pomůcky a podobně. Myslím si totiž, že skutečná „levičácko-zelená totalita“ by vydělávání a nákupy vůbec zrušila, nebo by všichni měli něco jako základní mzdu (universal basic income, UBI), navíc by všechny detaily soukromí byly „po čínsku“ šmírované a regulované přes mobily a identifikační a platební karty, a také by se společnost přeorientovala od hospodářského růstu k nerůstu (degrowth), tudíž by nějaké soupeření v konzumu ani nebylo možné. Autorku ale zřejmě ekonomické aspekty společnosti až tolik nezajímají, nesnaží se je domýšlet nějak jinak, než jak to chodí dnes.

Nenáhodná náhoda neboli koincidence

Právě jsem si přečetla zdravotní nového ředitele naší místní ZŠ čtenářům našeho místního zpravodaje. Je to vystudovaný češtinář a pravopis ponechávám, jak je: „Vážené čtenářky Vážení čtenáři,... v roce 1988 jsem vyšel z naší, tehdy osmiletky a zamířil na gymnázium...“

Já vím, že špatně umístěné čárky a podivně poskládaná slova neznamenají až tak velký přečin, jenže jsem na to háklivá. Následuje výčet toho, čím se ředitel zabýval během své pracovní dráhy a co by do knihy Šimony Löwensteinové podle mě docela dobře zapadlo: výjezdní kurzy SES (Sebe poznáváme jen Spolu) pro žáky i učitele, předmět osobnostní výchova, dále se věnoval leadershipu a sociálně-emočnímu učení, tzv. SEL, „to je zaměření na sebeuvědomování a sebeřízení, empatii a navazování vztahů, zodpovědné rozhodování nebo kritikou zvidavost“.

Zase jsem rozpolcená – je určitě správně, aby si žáci nezcípali do hlavy spousty zbytečného učiva, které okamžitě zapomenou, aby rozvíjeli své „měkké dovednosti“ a uměli spolupracovat s různorodou škálou jiných lidí a ujasnit si, co sami v životě chtějí – ale když vidím, jak tento kvalifikovaný češtinář staví věty a píše čárky... inu, tak cítím určitou skepsi.

Eva Hauserová / 11. 9. 2023

Josef Konrad Lewhardt (vydavatel): Deník 2038, díl I. Nová vlna 2023. Zdroj: hauserova.blog.idnes.cz/blog.aspx?c=806212

Odposlechnuto

Učila jsem osmnáct let a za tu dobu jsem si všimla, že mezi mladými lidmi narostly obavy z vyjadřování vlastních názorů. Odmítají mluvit sami za sebe, reprezentují své zájmy ve skupinách, což podporuje klanovitost. Argumentace se přesunula od jednotlivců ke skupinám. Tím se změnila její podoba, anebo spíš: argumentace odpadla. Skupiny neargumentují, skupiny řvou.

Kathleen Stocková o britském školství

Umínění vizionáři

Ve čtvrtek jsme si prostřednictvím Dne české státnosti, svátku pro tuto zemi v pořadí druhého nejdůležitějšího, připomínali den, kdy byl zavražděn svatý Václav. Ovšem 28. září se staly i jiné věci. Třeba v roce 1928 si všiml skotský doktor Fleming podivné plísně, která hubila bakterie a které se později začalo říkat penicilin, a v roce 2008 poslal Elon Musk, zakladatel firmy SpaceX, do vesmíru první soukromou družici.

Hodně bych vsadil na to, že to poslední si zbytek světa připomínal nejvíc. Musk, vizionář, jednička na žebříčku světových miliardářů, investor s náladovostí i umíněností připomínající malé děcko totiž světu nadělil elektromobilitu a zcela vážně chce poslat člověka na Mars. Už dnes mnozí soudí, že je nejlivnějším pozemšťanem první půli 21. století. Americký prezident sice bude pořád tím nejmocnějším, ale Musk, právě proto, že je nejodvážnějším i nejudanějším vizionářem doby, je tím nejlivnějším.

Škoda že v našem českém zápečí nemá slovo vizionář – jak oslnivý lesk: značná část společnosti si nejspíš vybaví jen vizionáře Hlavsu z cimrmanovské hry Posel z Liptákova, který odezírá z otevřené trouby budoucnost.

Musk ovšem budoucnost neodezírá, protože ji jednoduše formuje: kromě vypouštění družic proměňuje svět komunikací i sociálních sítí, ovlivňuje jakožto soukromá osoba konflikty mezi státy a svou Teslou ukončil víc než sto let trvající éru klasického automobilu se spalovacím motorem, který víc než jakýkoli jiný lidský výrobek ovlivnil naši mobilitu a dal jednotlivcům pocit svobody.

I u nástupu automobilu tehdy stál jiný vizionář. Jmenoval se Henry Ford, a kromě modelu T umanutě prosadil i jiné vize, dokonce podstatnější: třeba pásovou výrobní linku, která vedla k razantnímu snížení cen výrobků masové spotřeby. Stejně razantně Ford zvýšil mzdy zaměstnanců – ať přece musel někdo kupovat –, zavedl pětidenní pracovní týden, sociální a vzdělávací benefity, pochopil moc reklamy i propagace. Jestli někdo zásadně přispěl ke vzniku konzumní společnosti, v níž stále ještě žijeme, byl to právě on. Fordismus se tomu říkalo. (Bohužel však byl Henry Ford i antisemita a obdivoval Adolfa Hitlera.)

I vizionář Musk má své mouchy. Ne zcela jasný postoj k ruské agresi proti Ukrajině (té původně poskytl satelitní internet Starlink, avšak před důležitým útokem na Rusy ho zablokoval) vyvolává dokonce v leckom i obavy, zda nakonec nemůže k faktorům ohrožujícím liberální demokracii nakonec patřit i on. Byl bych však přesto moc rád, kdyby čeští politici i ovlivňovatelé názorů společnosti, jen co přestanou slavit, začali o Muskových vizích víc přemýšlet.

Škoda, že nemůžou zajít k Hlavsovi a nakouknout do jeho pece. I když, kdo ví, jak by to dopadlo, třeba by se zachovali jako uhlobaron Ptáček, který soudil, že důl, to je jen díra v zemi, mu přece vzít nemůžou.

A vidíte, vzali.

Jaroslav Veis

Laurent Binet: Sedmá funkce jazyka

Osmdesáté roky, poslední historické období, kdy slovo vyřečné spisovatelem či disidentem (nejlépe když byl obojím najednou) mělo větší moc než zbraně a třeba takový bolševik se jej také více obával. Ale neříkám, že této ztráty prestiže intelektuálů jenom lituji, zvláště při pohledu na to, co francouzští a další tlachalové udělali se Západem (jak jej doslova dekonstruovali).

Poněkud žertovnou formou s touto epochou účtuje v knize *Sedmá funkce jazyka* Laurent Binet (*1972), od kterého jsem jako první četl knihu *HHhH*, o mimosoudní popravě obzvláště nepřizpůsobivého a agresivního přistěhovačce Reinharda Heydricha. Pobavilo mě, že se o události samé dověděl až v devadesátých letech na Slovensku, kde učil francouzštinu. *Sedmá funkce jazyka* je tuším jeho druhou českou vydanou knihou, po ní následoval ještě román *Civilizace*, ale o tom jindy.

Trochu mě překvapilo, že *Sedmá funkce jazyka* nebyla puristy (na rozdíl od *Civilizací*) připuštěna na Legii.info jako SF, přitom jde přinejmenším o political fiction a prvek magie zajímavě obrací Clarkovo rčení, tedy že dostatečně nenápadná magie je nerozlišitelná od technologie.

Sedmá funkce jazyka je velkolepá groteska z prostředí vrcholných francouzských intelektuálů zmíněné doby, vesměs absolventů nebo učitelů (nejčastěji však obojí) École normale supérieure (str. 196). Brzy se v jejích chumlu ztratíte a moc nepomůže ani Glosář překladatelky Michaly Markové, která by zasloužila vyznamenání za dohledání všech citací, které tvoří značnou část knihy, odhaduju, že nejméně třetinu. Doufám alespoň, že jí autor poskytl poznámky, odkud kterou část textu sebral, ale ani pak si nedovedu představit, že by někdo zaplatil všechnu práci, co s tím byla, a kdyby se ochraně překladatelů věnovala alespoň poloviční péče jako tučňákům, už by je (nebo alespoň MM) dávno musela nějaká organizace mít v seznamu týraných druhů.

Ale zpět ke Glosáři, obsahuje osmatřicet medailonků a hned v jeho úvodu se například dovíte, že poznávacím znamením Bernarda-Henryho Lévyho (tohoto doktora Cvacha francouzské filozofie) byla a je bílá košile. A jsme u toho, jak kdo bude knihu číst. Vzdělaní nebo dostatečně staří čtenáři si vzpomenu, kdo byl MUDr. Cvach, na rozdíl od ostatních fiktivní Dietlova postava, Valéry Giscard d'Estaing nebo François Mitterrand, ale pro mladší to bude jen další jméno z předlouhého seznamu těch, kdo se do Glosáře nedostali a z něhož asi slyšeli jen o Umberto Ecovi.

Mimochodem toho v Boloni demonstrativně pomoci radikální student a když se ohradí slovy *Ma io parlo mai di Politica!* (Ale já nikdy nemluví o politice!), tehdejší obdoba dnešních probuzených bojovníků za lepší svět mu odpoví *Appunto* (Právě proto.) Zdá se, že (alespoň podle Bineta) se za těch čtyřicet let myšlení radikálů v ničem nezměnilo, dokonce už tehdy byl každý, kdo s nimi nesouhlasil dost nadšeně, fašista.

Vedle reálných sémiotiků, jazykovědců, literárních kritiků a teoretiků na stránkách knihy potkáváme i postavy z jiných knih, nepřehlédnutelný je třeba Morris Zapp, vůbec první profesor literatury s šesticiferným platem, dobře známý čtenářům *Hostujících profesorů* Davida Lodge.

Ve správné detektivce jsou ovšem hlavními postavami velký detektiv a jeho mírně natvrdlý pomocník, přes kterého se čtenář může dovědět něco o zámyných konstrukcích povstávajících ve velkolepě myslí detektivově. Už tady si z nás autor trochu tropí legraci. Jeho detektiv je běžný pařížský policajt Jacques Bayard, který sice vycítí, že autonehodě, která dostane Rolandu Barthesu do nemocnice, je třeba věnovat zvýšenou pozornost, ale v prostředí intelektuálů, na které nelze jít obuškem, je celkem bezradný. Proto dostane k ruce pomocníka Simona Herzoga, mladého vyučujícího na Vincennes, kam z centra Paříže po květnových událostech v roce 1968 de Gaulle odsunul nejradikálnější studenty.

Zpočátku jim to úplně neklape, asi nějak takhle:

„Těch funkcí je šest.“ – „Aha, tak to vidíte.“

„Sedmá není?“ – „Ehm, no... patrně je...“

Simon se připitoměle usměje.

Bayard se nahlas otáže, za co Simona platí. Simon mu připomene, že se ho o to neprosil a že tu je proti své vůli, na přímý rozkaz fašistického prezidenta stojícího v čele policejního státu. (Má na mysli Valéry Giscard d'Estainga, o němž se mimo jiné dovíme, že svůj šlechtický titul vyženil.)

Když se nad tím [Simon] zamyslí, nebo spíš když se znovu začte do Jakobsona, stopu potenciální sedmé funkce objeví pod názvem „funkce magická neboli zaklínací“. Její mechanismus je popsán jako „přeměna třetí osoby – nepřítomné nebo neživé – v příjemce konativního sdělení“, ale později utvoří docela dobrou dvojku pátračů.

To bychom měli hlavní postavy, děj se rozehrává v Paříži, Vincennes, pak v univerzitním kampusu v Ithace (v USA), Simon okouzleně žasne nad krásou kampusu a neubrání se pomýšlení na Vincennes, které z tohoto srovnání vychází jako ohromná popelnice, a dvakrát v Boloni, podruhé během bombového útoku na tamější nádraží (85 mrtvých).

V Ithace to vypadá zhruba takhle: *Cestou z přednášky Hélène Cicouxové o ženském psaní se Simon skamarádí s mladou židovskou lesbou. Jmenuje se Judith, pochází z maďarské židovské rodiny, připravuje se na doktorát z filosofie a jak se ukáže, zajímá ji performativita v tom smyslu, že podle ní se k plíživé formě performativismu uchyluje patriarchální moc, aby naturalizovala kulturní konstrukt monogamního různopohlavního páru: podle ní zcela stačí, aby bílý muž řekl, že něco je tak a tak, a ono to tak pak opravdu je.* (str. 231)

Celá kniha by se dala připodobnit k parodii na *Šifru mistra Leonarda* Dana Browna, která se ale zhlédla v Ecově *Foucaul-*

Všední život pod bombami

Zítra to bude čtrnáct dní, kdy mi poslal mail můj kamarád Honza Kovanic, že odjíždí do Izraele. Nenapadlo mě, že tím rozbouřá mé úmysly stran pondělní glosy pro Český rozhlas Plus. Přitom minulou středu se vylouplo tak pěkné téma. Ze zákulisí Královské švédské akademie věd někdo vyzvonil informaci, kdo letos získá nobelovku za chemii a byl z toho poprask, protože vyzvonilo bylo ve chvíli, kdy se ještě nerozhodlo. Už to je samo o sobě docela zábavné a k tomu mohu dodat, že nobelovky za chemii nebo za fyziku jsou možná ty nejprestížnější ceny světa. Přitom my normální smrtelníci zpravidla netušíme, za co dotyční laureáti nobelovku obdrželi. Takže se prolátlo, že pánové Bawendi, Brus a Jekimov ji dostali za objev a syntézu kvantových teček. Měl jsem tedy čas na bádání o kvantových tečkách do neděle, kdy tyhle glosy píšu.

Jenže do toho vpadla válka v Izraeli. Útok ze země, moře i ze vzduchu, pouliční popravy, odvláknění civilistů. Hned mě napadlo, je tam Honza Kovanic, aby se tak k něčemu připletl! Uklidňoval jsem se opakovanou zkušeností, že konflikty vypadají šileně v novinách a na obrazovkách a přitom o ulici vedle se nic neděje. Na frontu vede minimálně jedna pravidelná linka autobusové dopravy, dosvědčují váleční zpravodajové. Najdu Honzovo číslo na mobilu, volám. Volaný není na signálu, sděluje mi umělý pán v telefonu. Otevřu si facebook. Ano, Honza není tak docela bez signálu.

ovu kyvadlu, neustále odkazuje na jiné literární a humanitní obory a jejich texty, a místy neobyčejně vtipně. Například honička mezi regály knihovny probíhá takhle: *Uslyší kroky, které vyrazily po jeho stopě, a zrychlí. Projde „Psychoanalýzou“ a pustí se „Novým románem“, ale z toho se vyklube slepá ulička.* (str. 238).

V každém podobném thrilleru musí být tajné všemocné bratrstvo, brzy jej najdeme i tady. Jde o mistry rétoriky, kteří své místo v hierarchii osvědčují v řečnických soubojích.

„...mluvčí, to je v hierarchii Logos Fraternitas nejnižší stupeň. V podstatě pěšáci. Nad nimi jsou rétoři, pak orátoři, dialektikové, peripatetici, tribunové, a úplně nejvyšší stojí sofisté. Tady u nás ale jen málokdo překročí třetí úroveň. O sofistech se ví, že jich je velice málo, tak deset celkem, a že mají všichni krycí jména. Od páté úrovně výš se to všechno drží hodně v tajnosti. Někteří dokonce tvrdí, že sofisté neexistují, že sedmá úroveň byla stanovená jen proto, aby se členům klubu stanovil nesplnitelný cíl, aby mohli snít o nedosažitelné dokonalosti. Já ale pevně věřím, že existují. Podle mě mezi ně patří de Gaulle. Možná byl sám velký Prótagoras. Prý si tak dává říkat předseda klubu. Já jsem rétor, rok jsem byl orátorem, ale neudržel jsem se tam.“ Zvedne zmrzačenou ruku.

Tady se matematik ve mně zarazil; pokud každý, kdo prohraje v řečnickém souboji, přijde o prst, neměla by být bezprstá většina členů klubu? To si nejspíše uvědomil i autor a později nás seznámil s dodatečnými pravidly. Sekáček hrozí jen vyzvateli a samozřejmě pouze když prohraje. Na druhou stranu se vždy jedná o tolik prstů, o kolik má vyzvaný vyšší hod-

Píše: *ŠALOM Z IZRAELE. Dnes jsme se jeli s naší výpravou podívat na místo křtu rabína Jošuy poblíž Jericha. Vstup do této přírodní rezervace byl právě v 9:10 uzavřen a plačící dívka nám řekla: JE VÁLKA.*

Odpoledne se ocitá na signálu i jeho mobil. Ozve se mi: „Kovanic, Betlém.“

Zrovna Betlém! Je na Západním břehu. Když jsem tam byl já, napětí ve vzduchu se dalo krájet a držel jsem se tedy rady jít do chrámu Narození Páně a vypadnout, jak jen to půjde. A to nebyla válka. Ptám se, jestli je v pořádku. Jo, odpovídá. Byli jsme se koupat v Mrtvém moři. A že už má číslo evakuačního letu.

Z letiště se ozve znovu. Je to dobrý, hlásí. Kryty jsou u záchodu ve všech pěti gatech. A na facebooku vypráví, jak den před tím navštívili v Kirjat Gat paní Haničku Sternlichtovou, ročník třicet. Přežila Terezín a Osvětim. Když válka vypukla, volal jí telefonem, jako já jeho, jestli je v pořádku. Řekla mu: Ráno mě vzbudil výbuch v sousedství. Teď sedím v křesle a štrikuju. My, co nemáme kryt, se máme schovat pod schody. Tak sedím u schodů.

Tak tohle je, jak na to koukám, kvantová tečka za vyprávěním o všedním životě pod bombami.

Psáno pro ČRo Plus

Ondřej Neff

nost. Raději si nepřejte vědět, co useknou vyzvateli samotného Prótagory.

Vic prozrazovat nebudu, ale kdybych ve vás vzbudil třeba jen slabý zájem si knihu přečíst, ale nebyli jste si jisti, zda je to dobrý nápad, přečtěte si pár komentářů na Databázi knih, *kedlubajz* například napsal:

Máloco nabízí tak velký potenciál směšnosti jako prostředí západních intelektuálů a studentů po roce 68. Autor ho tu zasvěceně čerpá plnými doušky, přidává brakovou detektivní linii à la Umberto Eco (který tu má též svou povedenou epizodku) a celé to nechává gradovat až do literárních i doslovných orgií na americké konferenci. Binet má výhodu v tom, že osudy mnoha protagonistů jsou tak bizarní, že často není dopředu zřejmé, co jsou fakta a co už výmysl (viz třeba konec Althusserovy ženy).

Zdeněk Rampas

Laurent Binet: Sedmá funkce jazyka, Argo, 2019, přeložila Michala Marková, druhé, opravené vydání, 376 str, 328 Kč

Odposlechnuto

Co mají společného mobilizace v Rusku a Izraeli?

Na letištích jsou dlouhé fronty mladých mužů, kteří se ve všech sil snaží dostat do Izraele.

LITTLEWONDER

I před pětadvaceti lety žila Katolická teologická fakulta podobným, ale zásadnějším sporem. Vynesl nahoru i dnešního děkana Novotného, jenž stál na straně hodného Halíka proti zlému děkanu Wolfovi. Ale teď je podle Blesku a A2larmu Novotný ten zlý. Jak se v tom vyznat?

Petr Kamberský

Co si skutečně myslí v Silicon Valley

O vědeckofantastické minisérii *Devs* z roku 2020, která se objevila na začátku pandemie koronaviru, se ze začátku moc nemluvalo. Skutečnost, že šlo o počín britského režiséra a scenáristy Alexe Garlanda (*Ex Machina*, *Anahilace*), ji k takovému pozapomenutí možná předurčovala, ale seriál si opravdu zaslouží více pozornosti, což jsem si potvrdil, když jsem si ho nedávno znovu pustil.

O *Devs* se dá říct mnoho: je to techno-thriller odehrávající se v Silicon Valley, sci-fi příběh o futuristických vynálezech, zamyšlení nad svobodnou vůlí a determinismem. Série je dokonalá také proto, že dokáže s téměř poměrně různorodými tématy relativně lehce zacházet a rafinovaně si s nimi pohrávat. Navíc jde možná o jeden z nejlépe vypadajících seriálů, které jsem za poslední dobu viděl. Alex Garland jím určitě posunul hranice scénografie, výtvarného a zvukového designu. Jeho trpělivá, precizní, téměř až kubrickovská kamera dodává seriálu jedinečný vzhled a atmosféru a už jen z estetických důvodů bych ho každému doporučil.

Na úvod krátké shrnutí děje. V prvním díle se seznámíme s ruským počítačovým programátorem Sergejem, který pracuje v technologické společnosti Amaya. Amaya je Apple, Google a Meta v jednom a sídlí v nádherném areálu v Silicon Valley, který je plný vzdušných kanceláří a stínu listnatých stromů. Nad kampusem se zlověstně tyčí obří socha dívky, ale zdá se, že si jí nikdo nevšímá. Sergejova přítelkyně Lily pracuje v šifrovací divizi Amayi a pár spolu žije v San Francisku. Na samotném počátku udělá Sergej dojem na zakladatele společnosti Forresta a je přijat do tajné divize známé jako „Devs“. Devs sídlí v elegantním a futuristickém bunkru na okraji areálu a Sergej dostane počítač a příkaz, aby se pustil do práce. Není mu však řečeno, na čem má pracovat; Forrest mu jen řekne, aby sám přišel na to, čím se Devs zabývá. Sergej si dá rychle pět a pět dohromady a my ho vidíme, jak si fotí zařízení Devs a počítačový kód, který čte. Když Sergej opouští Devs, je konfrontován Forrestem a obviněn ze špiónáže, načež ho šéf ochranky uskrtí. Po tomto šokujícím zvratu na konci první epizody sledujeme ve zbytku série Lily, která se snaží zjistit, co se stalo jejím příteli a co se skutečně děje uvnitř Devs.

Středobodem *Devs* je postava Forresta, zakladatele Amayi. Dozvídáme se, že svou společnost pojmenoval po své dceři, která zahynula po boku jeho ženy při tragické autonehodě jen pár metrů od jejich domu. Forrest si jejich smrt klade za vinu a je odhodlán je nějakým způsobem přivést zpět. Celý projekt *Devs* tak představuje jeho způsob, jak toho dosáhnout. V průběhu seriálu se dozvídáme, že Devs pracuje na extrémně výkonném kvantovém počítači. Tento počítač dokáže velmi přes-

ně promítat čas dozadu i dopředu, protože je schopen vypočítat trajektorii každé částice ve vesmíru. Postavy se stanou svědky rozmazané verze ukřižování a vrátí se v čase, aby viděly atentát na Kennedyho. Jeden z hrdinů pak suše poznamená: „Byl to Oswald.“ Skutečnost, že jeden z programátorů sleduje

svatební noc Arthura Millera a Marilyn Monroe, jen dokresluje šířavý komentář, že porno průmysl vždy posouval technologický vývoj kupředu. Pro fungování kvantového počítače je klíčové, že pracuje na principu determinismu; pokud lze přesně stanovit stav všech částic ve vesmíru v jednom časovém okamžiku, lze předpovědět jejich stav v jakémkoli bodě v budoucnosti, a dokonce opačně v minulosti. *Devs*

počítač může díky projekci zpět (a dopředu) pochopit minulost a předpovědět budoucnost.

Seriál vyvolává mnoho otázek, jak by tomu u dobrých sci-fi mělo být. Co však dělá *Devs* skvělou show, je skutečnost, že zkoumá nejen budoucnost, ale odhaluje i současnost. *Devs* je nejlepším filmovým ztvárněním San Franciska, jaké jsem kdy viděl. Každá epizoda začíná expresionistickou montáží, v níž se mísí zvuk s obrazem, a mnohé z koláží se týkají San Franciska, města, které je bytostně spjaté se světem filmu. Objevují se v něm zářivě oranžový obří most, kopcovitá městská krajina a mlhavé, přízračné okolí. Ztvárnění *Devs* odpovídá Fincherovu *Zodiacovi*, ale zároveň ho modernizuje pro 21. století. V kolážích se objevuje více bezdomovců a technologických dělníků, ale město je stále krásné a zlověstné. *Devs* jednoznačně prokazují, že jeho tvůrci znají San Francisco a především velmi dobře rozumí světu a fungování politiky v Silicon Valley.

Když se řekne Silicon Valley, vybaví se nám progresivismus, který se zvrtil. Obří americké technologické společnosti propagující extrémní, netolerantní sociální liberalismus, cenzurující odlišné názory, které nás všechny učinily závislými na svých algoritmech a aplikacích. Politika v Silicon Valley však byla vždy velmi zajímavá a rozporuplná. Ve svém textu z roku 1995 britští kulturní teoretici Richard Barbrook a Andy Cameron pojmenovali étos Silicon Valley a nazvali ho „kalifornská ideologie“. Jak píší, „tato nová víra vznikla díky bizarnímu spojení kulturní bohémy San Franciska s hi-tech průmyslem v Silicon Valley... Kalifornská ideologie promiskuitním způsobem kombinuje volnomyšlenkářského ducha hippies a podnikatelský zápal yuppies.“ Tohoto splynutí protikladů bylo dosaženo díky hluboké víře v emancipační potenciál nových informačních technologií. Kalifornská ideologie kombinovala neoliberalní kapitalismus s kontrakulturou 60. let – stačí si vzpomenout na experimenty Steva Jobse s LSD – a vyznačo-

vala se hluboce utopickým smýšlením. Stoupenci této ideologie tvrdili, že nové technologie povedou k pozitivním společenským změnám. Díky volnému rozvoji internetu jsme se všichni měli mít lépe.

Kalifornská ideologie se nám dnes může zdát naivní, protože převládající mínění se přece jen přiklonilo na opačnou stranu. Internet a takzvané „dezinformace“ ubližují našim dětem, narušují demokracii a ničí svět. Jako vždy se pravda nachází někde uprostřed. Sen kalifornské ideologie se sice nesplnil, ale cestou se jí podařilo několik docela velkých počinů. Apolitické libertariánství kalifornské ideologie jako hlavní politický názor Silicon Valley nahradil na konci roku 2010 extrémní progresivismus, který byl mnohem horší; ale naštěstí se zdá, že i ten v poslední době slábne. Postavy v *Devs* nejsou progresivisté. Seriál v mnoha ohledech ukazuje hodnotový posun, který v současnosti probíhá v technologickém průmyslu a který vyvrcholil koupí sociální sítě Twitter Elonem Muskem.

Velkou část *Devs* lze vysvětlit optikou NeoReakce NRx, okrajového internetového hnutí, které si pomalu získává příznivce ve vrcholových orgánech Silicon Valley. NeoReakční myšlení je hluboce skeptické vůči osvícenskému liberalismu, demokracii a rovnostářství jako celku. Zdůrazňuje potřebu hierarchického řízení, neboť se domnívá, že centralizovaná vláda je neefektivnější. Skutečnost, že oslovuje spíše pravicově orientovanou část technického světa, je poměrně zřejmá. Technologičtí podnikatelé věří, že jsou lepší než všichni ostatní; věří, že rovnost je pohádka. A pokud jste přesvědčeni, že rovnost lidí je výmysl, pak se vám hroutí i samotné základy demokracie. A čím demokracii nahradíte? No, možná budete chtít řídit stát jako firmu. Ne jako agropodnik závislý na dotacích a almužnách EU, to si uvědomte, ale jako skutečnou firmu, jako start-up. Jak napsal zakladatel společnosti PayPal Peter Thiel, „každý start-up je v podstatě strukturován jako monarchie“. Na vrcholu stojí jeden vůdce, který rozhoduje o všem. Díváte-li se na svět touto optikou, pak obliba názorů hnutí NRx v Silicon Valley dává větší smysl.

Tato ideologie má však i svou stinnou stránku, jak ostatně ukazuje i *Devs*. Forrest řídí společnost Amaya jako monarcha. Vlastně ji řídí jako absolutní monarcha; nařizuje svým zaměstnancům, aby pro něj zabíjeli, a vyžaduje absolutní loajalitu. Seriál je v tomto ohledu dost nevybíravý. Forrest sám sebe považuje za proroka; svým účesem připomíná Ježíše a díky kruhovému osvětlení v areálu Amaya to často vypadá, že mu kolem hlavy visí svatozář. Ale i postava Forresta trpí jistým nedostatkem, který je v Silicon Valley poměrně častý; jde o kombinaci nevědomosti a arogance. Svět jako celek nefunguje jako Silicon Valley. Život je nepředvídatelnější než řádky kódu. V seriálu *Devs* je Forrest hluboce přesvědčen o filozofii determi-

nismu, ale ať už snáší jakkoli silné argumenty ve svůj prospěch, běžný člověk ví, že to nedává smysl – ví, že má svobodnou vůli a že jeho činy nejsou předem určeny. Jak kdysi řekl George Orwell: „Některé myšlenky jsou tak hloupé, že by jim uvěřili snad jen intelektuálové.“ Ale vládci Silicon Valley nejsou intelektuálové. Ke konci seriálu v mé oblíbené scéně z *Devs* jedna z postav recituje skvělou báseň *Aubade* Phillipa Larkina, která se týká strachu ze smrti. Forrest to zaslechne a myslí si, že postava recituje „Shakespeara nebo tak něco“.

Ředitelé technických firem nejsou sečtělí ani vzděláni. Sam Bankman-Fried, kryptoněhový magnát, který je v současné době souzen za podvod, prohlásil: „Jsem velmi skeptický ke knihám. Nechci tvrdit, že žádná kniha nikdy nestála za přečtení, ale ve skutečnosti něčemu takovému rozhodně věřím. Domnívám se, že pokud jste napsali knihu, tak jste to podělal. Určitě by stačilo napsat příspěvek na blog o šesti odstavcích.“ Myslím, že výše uvedený citát vypovídá o tomto člověku vše, co potřebujete vědět. Bankman-Fried byl propagátorem další módní ideologie ze Silicon Valley známé jako Efektivní altruismus neboli EA. Tento myšlenkový systém má se všemi ostatními ideologiemi ze Silicon Valley něco společného: na papíře to zní dobře, ale v reálném životě to nefunguje. Politika je špinavá záležitost a neměla by být v rukou utopistů; zcela jistě by se jí měli ujmout realisté. *Devs* ukazuje, že Silicon Valley je schopné mnoha věcí, ale noční tweety Elona Muska potvrzují, že politice v zásadě nerozumí. Pravicově smýšlející lidé se mohou vysmívat univerzitním titulům z feminismu nebo sociálních studií a měli by na to mít i právo, ale přehnaný důraz na přírodní vědy, matematiku a inženýrství je stejně škodlivý. Tím, že ignorují umění, kulturu a historii, tím, že popírají význam humanitních věd, nedokážou techničtí mogulové (skuteční i fiktivní) pochopit lidstvo jako celek. To je skutečné poučení z *Devs*. Nejde o svobodnou vůli, determinismus nebo vraždu; jde o božský komplex jednoho člověka, a tento komplex je u lidí, kteří ovládají naši budoucnost, pozoruhodně rozšířený. Měli bychom se mít před tím na pozoru.

Petr Svoreň, jr.

Ivan Adamovič, Julia Levá a veliký Josef Chuchma (foto ČT ke straně 8)

Tajemství červa od autora Psychy

Spisovatel Robert Bloch (1917–1994) tvrdil, že zájem o horor v něm rozničil zhlédnutí němé adaptace románu *Fantom opery* (1925), jak je vnímal teprve osmiletý. První povídku uveřejnil několik let nato a roku 1933 si už dopisoval s Howardem Phillipsem Lovecraftem (1890–1937). Daleko později se Bloch do dějin zapsal románem *Psycho* (1959), který proslavila zdařilá filmová adaptace Alfreda Hitchcocka, ale rané texty v časopise *Weird Tales* jsou ryzí „lovecraftoviny“. Nebránil uspořádání svazku *Tajemství červa* (1981) a dvacet sem umístěných próz označil jako projev „celoživotního uctívání“ H. P. Lovecrafta. Jsou tu především bizarní příběhy ze třicátých let, kde Bloch původní mytologii svého vzoru o ledacos obohatil: především o tajuplný spis *De Vermis Mysteriis*, respektive *Tajemství červa*. Latinskou verzi dal názvu díla na přímou Lovecraftovu radu.

Sbírka povídek, jak ji známe dnes, obsahuje také několik textů let čtyřicátých i padesátých a je proti prvnímu vydání (1981) obohacena o horory *Ten, jenž otvírá cestu*, *Oči mumie*, *Temné ujednání* a *Elixír lásky*.

Hned úvodní *Tajemství v hrobce* je povídka přímo prošpikovaná nadbytečnými přídavnými jmény typu „obludný“, která Mistr Lovecraft kupil s chutí. Právem za to je plísněn a vysmíván (mj. Edmundem Wilsonem). Ale mladý Bloch jej věrně napodobil. Na druhou stranu... Zvláště při takzvaně campovém čtení generuje pravidelné opakování a nadužívání podobných slůvek něco jako až hypnoticky hororový jazyk, který se stává mantrou. Ano a jistě, jde o trapné povely ve smyslu „teď se, milej čtenáři, boj, a teď se děs zas“; nicméně skutečně věrný čtenář umí taková popostrčení akceptovat bez problémů – a specifický horor si po svém užije. Lovecraft prostě obdobně psal, i necht' to dělá Robert Bloch stejně...

Blochův *Sebevrah v pracovně* (další povídka) je dílo zřetelně inspirované Stevensonovým *Podivným případem doktora Jekylla a pana Hyda*. *Přízrak z hvězd* uvádí pak na scénu právě onen – fiktivní, ale bezbožný – svazek *Tajemství červa*. *Bůh bez tváře* je samostatná hra i hříčka s Lovecraftovým bohem Nyarlathotepem. *Usmívající se ghúl* jako horor mladého Blocha dosti nandá psychiatrům, na jejichž samolibost (a viz také román *Psycho II*) shlížel notně opovržlivě, neb je měl za „šamany v oblecích“. Robert si zde dal záležet, aby proto nejméně jednoho psychiatra k smrti vyděsil.

V dílku *Ten, jenž otvírá cestu* se nám ukáže podivná věc. I tak děsivá egyptská božstva, jakým byl Anubis, jsou jen přátelské masky božstev ještě daleko starobylejších a hrůzuplnějších. Ve svém *Temném démonu* udělá pak Robert Bloch hrdinou samotného Lovecrafta a je to více než očividné, byť mu tu říká Henry Akeley. Tento hrdina je mluvčí kosmických sil, a jak

se vyjví, svým psaním do *Weird Tales* i bezděčným nástrojem kosmických entit.

Plémě bohyně Bubastis je první z trojice próz, na niž navazuje *Skrček a Vetřelec z krypty*. *Skrček* je příběh zdravě inspirovaný známými Lovecraftovými horory *Hrůza v Dunwichi* a *Věc na prahu*, přičemž právě tyto dvě povídky Bloch uváděl jako práce, jež má z celého Lovecrafta nejradši. A *Vetřelec z krypty*? Jím Robert Bloch vtipně stáčí pozornost k Arkhamu, Lovecraftem vysněnému městu opředenému čarodějnickými legendami. Ne, na mapě státu Massachusetts Arkham samozřejmě není a nikdy nebyl, ale je inspirován několika místy.

Jedním je Salem Village, které si teď říká Danvers, a podařilo se navíc prokázat, že je zde dost společného i s městem Oakham. A Bloch? Umně přenáší do Arkhamu lokaci, kterou si spíše spojujeme s Lovecraftem vykresleným Bostonem: hřbitov Copp's Hill, jenž je podvrtný a provrtný tunelovitými kryptami. A bývá tato Blochova povídka znalci vnímána i jako kříženec klasických Lovecraftových příběhů *Pickmanův model* a *Hrůzný stařec*.

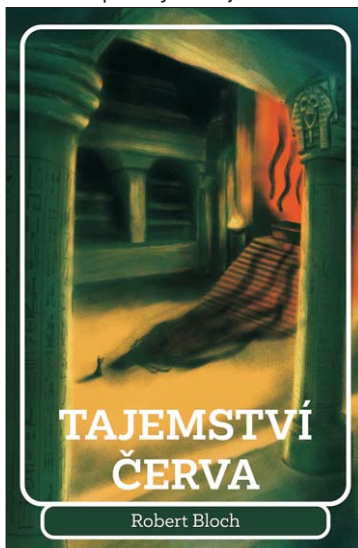
V dalším hororu o *Chrámě Černého faraona* rozvíjí budoucí autor *Psychy* Lovecraftovu zmínku z povídky *Přízrak temnoty*, kde se mluví o faraonu jménem Nefrenka, jenž je ekvivalent kacířského Achnatona, sesazeného kdysi Egyptany pro monotheistické reformy.

Vyvrcholení povídky *Sobekovo tajemství* parafrázuje Poeovu *Masku Červené smrti*. Bloch tu vlastně sděluje, že ta jediná a skutečná magie je dobrá próza kreativních autorů, přičemž autobiograficky vypravěč bez újmy unikne (na rozdíl od maškarních hříbů) vpádu okultní kzázy.

Přímým pokračováním jsou *Oči mumie*, podobající se, pravda, Lovecraftově *Věci na prahu* motivem přesunutí zdravé mysli do shnilé mrtvoly. Ačkoli Blochovy egyptské povídky obecně evokují bezpočet textů a filmů na téma Tutanchamony kletby, jsou vždycky osobité, a motiv ani téma nevyčpí pouze proto, že se k nim autoři vracejí moc často. Ani mýtus Cthulhu ostatně dodnes úplně nevyhasl a ve schopných rukou může být předveden novátorsky.

V další Blochově povídce *Černokněžníkův drahokam* se odráží starý Lovecraftův text *Z neznámého světa* – a konflikt vyplyne z prosté podoby mezi výrazem okulista a „okulista“ ve smyslu oční lékař.

Blochovo *Temné pojednání* vyšlo ve *Weird Tales* až v květnu 1942, kdy byl nebohý HPL pět let na pravdě boží, a je již psané mnohem moderněji. Podobný styl ostatně zůstane charakteristický taky pro další Blochovu tvorbu. „Už si ale nevzpomínám,“ napsal Robert Bloch, „jak jsem původně nazval příběh, z něhož se v důsledku nakladatelské svévole staly *Nepopsatelné zásnuby*. Název nenávidím.“ Tuto jinak brilantní po-

vídka dnes dobře můžeme srovnat s Lovecraftovým *Oknem* = v pořadí šestnáctým sonetem jeho sbírky *Houby z Yuggothu*.

Už klasikou je pak Blochův *Stín z kostelní věže*. Mladý a nadšený spisovatel získal od Lovecrafta písemné svolení jej „sprovodit ze světa“, což udělal povídkou *Přízrak z hvězd*. Lovecraft reagoval a Blocha nechal stejnému osudu čelit v povídce *Přízrak temnoty*. A teprve pak přišel i *Stín*.

Velmi působivou povídkou je také *Zápisník nalezený v opuštěném domě*, který sdílí literární prostředky s *Bílým lidem* spisovatele Arthura Machena. Jak? Od děje máme odstup a vnímáme optikou dítěte, přičemž víme víc než dítě: nebo snad nepostrádáme jeho nevinnost?

Podobná narativní technika umožnila taky to, aby se stylistické zdrženlivosti vyvěřela až zlověstná ironie.

Neznámý editor dal pak Robertu Blochovi velmi pochybný úkol, aby si vysnil příběh na titul *Hrůza v Zátocě hrdořežů*. Poslechl – a pohár titulu opět plní příběhem mýtu Cthulhu. Kterýsi hamižný muž musí odemknout podmořskou pokladnici „nezemské hrůzy“ a závěrem mysl vypravěčova splývá s myslí nezemské entity. To celé přitom raší z nápadu, který Bloch vylíčil milovanému Lovecraftovi už roku 1933 a který Lovecraft ve své odpovědi nazývá „ten nápad s nálezem Něčeho cizorodého v nákladovém prostoru dávnou potopené lodi“ a označuje za „výtečný“ (červenec 1933). Tato povídka navíc krásně dokládá i přízpusobivost klasického příběhu o mýtu Cthulhu zcela novým vyprávěcím postupům. Když ji Bloch vytvářel, už měl rázný a svůj typicky cynický styl. A přece věc funguje. Lovecraft charakterový vývoj svých figur zcela záměrně omezoval na minimum, což je pro něj typické, ale lze to i považovat za nedostatek. Oproti tomu stárnoucí žák Robert Bloch postavy vykresluje.

Naši knihu uzavírá povídka *Elixír lásky* (1961); Bloch ji už sepsal spíše ve stylu epizod seriálu *Alfred Hitchcock uvádí*. K lovecraftovským dlům ale stále náleží a tajemná kniha *Tajemství červa* tu hraje maskovanou roli pod titulem *Grimoár Ludwiga Prinna*.

Robert Bloch po sobě nechal stovky povídek a přes třicet románů – i včetně dvou pokračování *Psycha*. Postupně upustil od stylu, který mu Lovecraft vnutil už od dětství, ale legendární začátky ho nikdy nepřestaly pronásledovat. A český překladatel toho všeho? Milan Žáček měl při práci u ruky pětisvazkové Lovecraftovy *Sebrané spisy* (česky 2010–2013) a byl pečlivý, takže užitím jednou zavedené terminologie uchoval kontinuitu a tón celého „kosmu“.

Ivo Fencel

*Robert Bloch: Tajemství červa. Z anglického originálu *Mysteries of the Worm* přeložil Milan Žáček. S krátkým úvodem a s delší předmlouvou od Roberta Price (2007) a s doslovem autora (1981) i závěrečnou studií Lina Cartera *Makabrozní mytologie monster: Robert Bloch a jeho přínos mýtu Cthulhu* vydal v edici *Fobos* nakladatel DOBROVSKÝ. Praha 2023. 400 stran.*

<https://www.kosmas.cz/knihy/525827/tajemstvi-cerva/>

Odposlechnuto

Jednotka herecké topornosti 1 Smetana

Grob

Baroni - úvod do problematiky

Jelikož Česko není od roku 1918 monarchie, zákon už víc než sto let neuznává ani šlechtu. Prastaré tituly jsou úředně neplatné, erby oprýskané a rodová hesla nesrozumitelná, ostatně latinsky už umí jen pár doktorů a kněží. Moderní šlechtické tituly, udělované za psaní básní, objevování nových léků, případně hraní fotbalu či na kytaru, jaké si lze vysloužit třeba ve Spojeném království, v Česku nemá kdo udělit, ač by bylo komu.

A přece je tu jedna výjimka. Je jí titul baronský, který neformálně uděluje lid, jenž je v našem demokratickém systému jediným suverénem. Tento novodobý titul však není na rozdíl od oněch tradičních ozdoben predikátem čili přídomkem, nýbrž adjektivem (černý baron), případně jde o slovo složené (uhlobaron).

Proč se chytil zrovna baron a ne třeba hrabě, není jasné. Možná si to vyzádal sám jazyk – třeba uhlohrabě by se dal snadno splést s nějakým nářadím. Nejspíš je to však dáno tím, že baronský titul se k nám přesunul ze západu nejen v raném středověku, ale i v éře modernity. Titul loupeživý baron (robber baron) totiž začali udělovat v půli 19. století newyorští novináři bezskrupulózním, a proto úspěšným podnikatelům éry pozlaceného věku. A protože artwashing i sponzoring vyčistí minulost stejně účinně jako Savo, dnes se jmény oněch loupeživých baronů zdobí nadace, koncertní sály i univerzity: Rockefeller, Carnegie, Stanford ...

Moderní Česko se může chlubit hned dvěma endemickými skupinami baronů. Nejprve to byli za komunistické éry černí baroni. Už se nikdy nedozvíme, kdo první takto pojmenoval podle černých nárameníků vojáky pomocných technických praporů, do nichž byli povolávání muži politicky tak nespolehliví, že jim tehdejší režim místo pušek svěřil jen krumpáče a lopaty. Proslavil je v jedné z nejpřepisovanějších a po roce 1989 i nejvydávanějších českých knih, nazvané právě Černí baroni, Miroslav Švandrlík a znakem bolševického třídního boje bylo, že mezi nimi skončili nejen všichni vojenskou službou povinní uhlobaroni, ale též baroni s erbem.

A pak jsme si ve 21. století pořídili ještě nejnověji barony solární: mazané investory, kteří si kombinací interních informací, lobbování a obratného právního eskamotérství vytvořili jednu z nejvýnosnějších podnikatelských příležitostí našich časů. Fotovoltaické elektrárny uvedené do provozu do roku 2010 byly cosi jako loupež za bílého dne v obleku značky Hugo Boss. Tajemství spočívalo ve vysoce nadhodnocené dvacetileté dotaci, kterou financujeme všichni, kdo používáme elektřinu, spotřebitelé i podnikatelé. Vedlejším produktem je pak diskreditace všech obnovitelných zdrojů energie.

Ještě v létě se vláda holedbala, že tuto dotaci, jež z obyvatel Česka činí de facto dlužníky solárních baronů, výrazně ořízne. S podzimem dostala strach z arbitráže, takže solární baroni budou moci dál loupit za bílého dne. Eh, co to říkám, za slunného dne.

Jaroslav Veis

Časem s vědou - listopad

● velkých činech vědy, techniky a medicíny

Jak známo, v procesu biologické evoluce hrají zásadní roli *genetické mutace*. Ty vznikají nejčastěji při přepisu genomu během dělení buněk a někdy se projevují drobnými odchylkami v organismu, které v konečném důsledku zajišťují rozmanitost jedinců téhož druhu. Z nich potom *přírodní výběr* selektuje ty neživotoschopnější. Obecně vzato mohou existovat dvě možnosti vzniku mutací: buď je prostředí nějak aktivně ovlivňuje, nebo prostředí žádný vliv nemá a mutace vznikají zcela náhodně. První možnost předstíval v roce 1809 francouzský biolog Jean-Baptiste Lamarck, podle kterého prostředí vyvolává vznik prospěšných odchylek druhu, a ty se potom dědí; stručně se tomu říká *dědičnost získaných vlastností*. Možnost druhou pak o půl století později formuloval britský přírodovědec Charles Darwin; podle ní odchylky vznikají zcela nahodile. Vědci se potom přikláněli k jedné či druhé možnosti podle svého světového názoru (materialismus, idealismus nebo křesťanská víra), náтуры (optimismus či pesimismus) nebo ideologie (jako třeba Trofim Denisovič Lysenko neblahé paměti). Vědecký důkaz pro to či ono však dlouho chyběl...

Koncem roku 1940 se v Americe na fyzikální konferenci setkali dva výjimeční badatelé, italský židovský imigrant Salvatore Luria, biolog z Indiana University v Bloomingtonu (stát Indiana) a německý antinacistický imigrant Max Delbrück, fyzik toho času působící na univerzitě v Nashvillu (stát Tennessee). Svoje práce navzájem znali, a tak se domluvili, že společně podrobněji prozkoumají chování bakterií napadených viry, takzvanými *bakteriofágy*. Zaujalo je totiž, že po napadení fágem většina bakterií zahyne, ale několik jich přežije a vytvoří rezistentní odnož. Je to však aktivní, takříkajíc *lamarckistická* odpověď bakterie na stav ohrožení, nebo rezistentní odrůda vznikla v rámci *darwinovských* náhodných mutací už předtím?

Klíčový nápad dostal Luria na večírku nad hracím automatem. Uvažoval asi takto: Pokud mutaci vyvolal fág, potom by všechny bakteriální buňky měly být do stejné míry stejně citlivé už před jeho přidáním. Různé kultury téže bakterie by tedy po napadení fágem měly dát podobná množství rezistentních kolonií obdobně jako u výher na nenaprogramovaném automatu. Pokud ale mutaci pro rezistenci kultura obsahovala už před přidáním fága, pak výsledky budou kolísat neboli fluktuovat – v některých kulturách vznikne početná populace rezistentních buněk, zatímco v jiných nevzniknou žádné. V tomto případě se počet rezistentních kolonií bude měnit obdobně jako výhry na naprogramovaném automatu.

Co Luria vymyslel, to Delbrück propočítal. Potom v tomto duchu provedli experiment: Na jedné straně do několika kolichů misek s fágem T1 naočkovali bakterie *Escherichia coli* pocházející ze stejné kultury, na straně druhé pak do jiných misek s fágem naočkovali *E. coli* z různých kultur. Pokud by rezistence měla být výsledkem lamarckistické odezvy na infekci fágem, potom by každá miska měla obsahovat zhruba stejný počet rezistentních kolonií. Pokud by ale rezistence vznikla náhodnou mutací z doby před zahájením pokusu, potom by

každá miska s fágem obsahovala různé množství rezistentních kolonií podle toho, kdy přesně mutace nastala...

Ukázalo se, že rozdíly v počtu rezistentních kolonií byly výrazně vyšší v případech různých kultur, což vypovídalo o náhodnosti mutací. A čím dřív k nim došlo, tím víc vzniklo rezistentních kolonií; pokud náhodou nedošlo k žádné mutaci, na misce žádné rezistentní kolonie nenarostly. Tak byla poprvé prokázána darwinovská hypotéza náhodných mutací vznikajících bez vlivu prostředí.

Výsledky autoři zveřejnili **20. listopadu 1943** v časopise *Genetics* pod názvem *Mutace bakterií citlivých na virus na bakterie k viru odolné*. Za tento svůj takzvaný *flukтуаční test* dostali roku 1969 Nobelovu cenu.

Dnes víme, že pravděpodobnost spontánní chyby během množení buňky je menší než jedna na milión přepsaných písmen DNA. Drtivou většinu z těchto chyb buňka sama opraví, asi tisíce na z nich přetrvá jako mutace, přičemž většina z té tisíce je neutrální či škodlivá. Ten pranepatrný zbyteček však může být užitečný a vést k lepšímu přizpůsobení organismu okolním podmínkám. Že to takhle skutečně funguje, jako první potvrdil experiment evolučního biologa Richarda Lenskiho z Michiganské státní univerzity. Ten v únoru 1988 začal pěstovat bakterie *Escherichia coli*, jejíž genom obsahuje asi 4,6 milionů písmen a zdvojuje se během dělení několikrát za den.

Původně naprosto totožní mikrobi se díky náhodným mutacím postupně rozrůznili v drobnostech. Po dvaceti letech, během kterých proběhlo astronomické množství mutací, Lenski oznámil, že po 31 500 generacích vznikla odrůda natolik odlišná, že se dá mluvit o novém živočišném druhu...

Oněch 31 500 generací by pračlověku zabralo nějakých 600 000 let, před takovou dobou *Homo sapiens* ještě neexistoval, vyvinul se z předchůdců před zhruba 200 000 lety.

Pravda, vzešli jsme díky náhodě. Ale pokud zajdeme, pak jedině vlastním přičiněním.

František Houdek

Odposlechnuto

Pacifismus je v podstatě totožný s přesvědčením, že mír je žádoucí stav a že je třeba za něj bojovat. To je v pořádku. V praxi se však projevuje v podobě dvou pověr:

- 1) že míru lze dosáhnout odzbrojením mírumilovných národů a
- 2) že jakákoli válka je morálně nepřijatelná. Zkušenost nám bohužel říká, že odzbrojení mírumilovných národů má za následek jejich ovládnutí jinými, agresivními, jež nakonec rozpoutávají válku i proti sobě podobným dravcům. Proto nemůže obstát tvrzení, že každá válka je nespravedlivá, neboť existují okolnosti, za nichž v souladu s morálním citěním přichází ke slovu samozřejmě povinnost bránit se zbraní v ruce práva těch, za něž odpovídáme.

Józef P. Bocheňský: Stručný slovník filozofických pověr

Pokud válka nemá cíl, tak cílem je sama válka.

Ivan Počuch / MZV ČR

Zvířata jako zrcadlo Třeštění letitého popularizátora 131

Pokud by existovalo převtělování duší, musel by Konrad Lorenz ve svých předchozích životech vystřídat celou zoologickou zahradu. Snad už od narození 7. listopadu 1903 projevoval lásku ke zvířatům, údajně po dědečkovi, který v rodinné vile v Altenbergu u Vídně pěstoval bezpočet různých tvorů a v sousedství proslul venčením ochočené hyeny.

Konrad v šesti letech dostal čerstvě vyklubané kachňátko, vypíplal je a naučil se na něm prvním chovatelským fintám. Jako gymnazistovi mu ředitel vídeňské zoo svěřoval do opatrování problematické živočichy – raněné či špatně snášející zajetí. Po maturitě na přání otce ortopeda vystudoval medicínu. Jako asistent anatomického ústavu ve Vídni se díky tolerantnímu šéfovi dál mohl věnovat zoologii. A jak propadal záhadám v chování živočichů, začal studovat psychologii. Jako většina zakladatelů nových oborů však narazil na vědeckou byrokracii: jeho první práce o sociálním chování havranovitých pěvců nešly zařadit do anatomie, ba dokonce do zoologie vůbec! Doktorskou disertací (1935) tedy věnoval mozgovým nervům rováře... Současně publikoval rozsáhlou studii *Společník v životě ptáků*, ve které už definoval základní pojmy *etologie* jako *vědy o chování a projevech živočichů*.

Další šéf však tolik pochopení neměl. Lorenz si tedy vytvořil potřebnou živoucí laboratoř doma – zatímco rodinný rozpočet táhla hlavně manželka Margareta, lékařka, Konrad si na zahradě vytvořil rybníčky a voliéry a na jejich opeřených obyvatelích odhalil řadu vrozených vzorců chování a také vliv domestikace na deformaci až rozpad těchto vzorců. Postupně pak začal chování lidí začal vykládat skrze chování zvířat.

V poválečné nouzi píše své první popularizační knihy. Především díky nim získává světovou proslulost. Počátkem 50. let mu v Německu zřizují ústav, ve kterém od té doby nejen zasvěcuje zoology celého světa do „psychologie živočichů“, ale řadě lékařů či filozofů pootevírá Pandořinu skříňku zdrojů lidského chování.

Za to je zprvu částí vědecké obce napadán – coby bytostný evolucionista si totiž dovolil tvrdit, že nejen chování zvířat, ale i část chování člověka je vrozená, daná věkovitou adaptací na podmínky prostředí. Pročež je naivní myslet si, že výchovou lze změnit všechno...

Vrcholem Lorenzova života je rok 1973. Dostává Nobelovu cenu a vydává svoji zřejmě nejvýznamnější knihu *Takzvané zlo* (česky 1992). Pojednává v ní o *agresi* (útočnosti živočicha proti příslušníkům vlastního druhu). Na chování řady živočišných druhů zde rozebírá prospěšnou i zhoubnou stránku agresivity zvířat v různých životních situacích. Navíc se právě během 70. let začaly prosazovat *sociobiologie* a *evoluční psychologie*, obory již očistěné od antihumanistických principů sociálního darwinismu, postavené mimo jiné na Lorenzově etologii.

Deset let před *Takzvaným zlem* ovšem Konrad Lorenz vydal svoji první varovnou knihu. Jmenuje se *Osm smrtelných hříchů* (česky 1990) a podle autorových slov „povídá o osmi rozdílných, avšak příčinně souvisejících procesech, kte-

ré hrozí zničit nejen naši civilizaci, nýbrž i lidstvo jako druh“. Jsou to:

1. Přelidnění Země, které vyvolává agresii.
2. Pustošení přírodního prostředí, s nímž mizí i úcta a respekt vůči kráse a velikosti vůbec.
3. Závod člověka se sebou samým, který činí lidi slepými vůči skutečným hodnotám a okrádá je o čas k zamyšlení.
4. Mizení silných citů a prožitků, které se rozplývají do pouhých nevýrazných oscilací nudy.
5. Genetický úpadek, který oslabuje přirozený cit pro dobro, zlo, spravedlnost.
6. Rozchod s tradicí, který vede k neporozumění až nenávisti mladší generace ke starší.

7. Rostoucí poddajnost lidstva vůči doktrínám, které člověka okrádají o individualitu.

8. Vyzbrojení lidstva jadernými zbraněmi.

(Připomeňme, že v křesťanské tradici je zlo důsledkem hříchů, zejména sedmi hlavních, takzvaných smrtelných: pýchy, lakoty, smilstva, závisti, obžerství, hněvu a lenosti.)

Konrad Lorenz zemřel v únoru 1989. Jeho myšlenku, že „příroda a lidstvo potřebují nová a jiná měřítka než moc, peníze a ekonomickou efektivnost“, osobně považují za jeden z kategorických imperativů pro 3. tisíciletí.

Otázkou ale je, zdali ona „nová a jiná měřítká“ nejsou v protikladu k jeho tezi o věkovité adaptaci lidí na podmínky prostředí...

A tím se dostáváme k údělu všech varujících prognóz, že i těch nejpřílehavějších. Dokonale to vystihuje hláška o jednom z našich největších básníků, mém oblíbenci:

*Březino, Březino, slovný pěvče,
všichni tě vzývají, nikdo tě nečeť!*

Kolik varovných hlasů už v minulosti zaznělo! (Za všechny jmenujme publikaci *Meze růstu* z roku 1972, o které jsem tu psal v *IK 3/2022*.) Většina lidí je rovnou odmítne, poněvadž jim prostě nevyhovují. Menšina s nimi sice souhlasí, ale z různých důvodů s tím nic nedělá. Jen pár bílých vran se odhodlá k činu. Ty pak mainstream napřed nelitostně semele – a potom jim *in memoriam* postaví pomník.

Vlastně to potvrzuje Lorenzovy závěry, že animální součást lidské duše je evolucionárně napevno zafixovaná, významnější a trvalejší stěží v reálném čase ovlivnitelná.

František Houdek

Odposlechnuto

Vysvětlovat spoluobčanům sužovaným mizernou kvalitou života výhody liberální demokracie se blíží snaze vysvětlovat tonoucímu krásy českých rybníků.

Josef Bouška

Jsou dva druhy lidí. Jedni nechápou, jak někdo může měsíce odkládat blbý telefonát, a druzí, co to tak mají pořádat.

IDLE o Pinky (Mycelium)

Já bych ministru Rakušanovi to, že sice měl šifrovaný telefon, ale nepoužíval ho, věřil. Vždyť hlavu má taky... **ZIDANE**

Jaderná energie se v EU nezadržitelně dere na své zasloužené místo na slunci

Ruská válka proti Ukrajině má v Evropě řadu dopadů, a ne vždy negativních. Jedním z nich je renesance jaderné energetiky. Její návrat na výsluní si přímo vynutil odklon od ruského plynu, který byl do té doby považovaný za nejhodnější přechodný prostředek k dosažení uhlíkové neutrality do roku 2050.

Když nám došlo, že agresorův plyn prostě nemůžeme dál kupovat, dospěli politikové řady evropských zemí k závěru, že bez jádra to prostě nepůjde.

Tak se za pouhých několik měsíců stalo, že se pod praporem jaderné energie sešikovalo hned 13 evropských zemí a další se chystají přidat. Polovina členských států Evropské unie razí nyní něco, co by před dvěma lety vypadalo ještě jako nepřijatelné kacířství.

Jeich představitelé včetně Česka se sešli v půli července ve španělském Valladolidu na okraji schůze ministrů energetiky EU. Schválili při této příležitosti sebevědomé prohlášení, ve kterém nejen žádají, aby jaderná energie byla uznána coby nízkemisní bezuhlíkový zdroj, ale také aby její rozvoj byl dotován z veřejných, zejména evropských zdrojů stejně štědrě jako obnovitelné zdroje.

Stabilní zdroje

Podívejme se na onen dokument, který během prázdnin prošel téměř bez povšimnutí – píše se v něm, že jaderná energie zajistí stabilní a kontrolovatelnou výrobu elektřiny, spolehlivé řízení její distribuce a bezpečné dodávky.

Připomíná se v něm smlouva Euratom, jeden ze stavebních pilířů evropské integrace, na který se z ideologických důvodů zapomnělo. Razí se v něm myšlenka, že kombinace velkých reaktorů nové generace s malými modulárními reaktory bude nejadekvátnější odpovědí na změny klimatu.

Nejde o revoluční argumenty. Revoluční je v bruselském kontextu to, že se pod ně podepsaly vlády Francie, Nizozemska, Švédska, České republiky, Chorvatska, Bulharska, Polska, Maďarska, Rumunska, Finska, Slovinska a Slovenska. Od té doby se připojila také Itálie, která vyhlásila ambiciózní jaderný program.

Bere tak zaslouženě nejen tvrdošíjný německý či rakouský odpor, ale, a to hlavně, pokrytecké počínání Evropské komise, která se právě s ohledem na Německo a „zelenou“ náladu v části Evropy donedávna stavěla vůči jádru lhotejně a macešsky. Nakonec i její návrh reformy trhu s elektřinou v EU se jádra dotýká jen plaše.

Většina vlád nyní bude požadovat, aby komise povolila financování jaderného průmyslu, podpořila nové jaderné technologie, umožnila státům podporovat výstavbu elektráren a přesměrovala na tento účel plejádu svých nástrojů, jako jsou modernizační fond, inovační fond, fond spravedlivé transformace, Invest EU a podobně. Nic by nemělo bránit, aby do obnovy či výstavby jaderných reaktorů plynuly půjčky od Evropské investiční banky či Evropské banky pro obnovu a rozvoj.

Jedinou šancí, jak splnit mety Zelené dohody a ukázat svět-

tu cestu k zastavení změny klimatu, je elektrifikace všeho, co se elektrifikovat dá, od vytápění a dopravy až po průmyslovou výrobu. Masivní elektrifikace bude vyžadovat obrovské množství elektřiny.

Obdobně náročná na elektřinu bude výroba zeleného vodíku, která by měla nahradit fosilní paliva tam, kde se elektřina nehodí. I kdyby členské státy pokrývaly polovinu svých potřeb z větru a slunce, jak se to daří třeba Německu, musí je nutně zálohovat ze stabilních zdrojů. Pokud to nebude jádro, budou to znečišťující fosilní paliva. Alternativa neexistuje.

Karel Barták

Autor je bývalý zpravodaj ČTK v Bruselu a komentátor Info.cz, ČRo Plus, Názory a argumenty, 9. září 2023

Je dojemné si přečíst od chlapíka, který léta sloužil jako hlásný trouba Bruselu jako celku, že začíná používat slova jako **nepřijatelné kacířství** (podpora jaderné energie), **ideologické důvody** (odpor proti ní) a **pokrytectví** (v souvislosti s počínáním Evropské komise), slova, podle kterých se donedávna poznali jen lidé, kteří nejsou dost chytrí, aby dohlédli nekonečného blaha, které nám eurokrati přinášejí (nebo jsou dokonce placení Kremlem). Přitom není třeba být energetickým expertem nebo super-politologem, aby každému došlo, že kdyby byl Putin o dva roky mladší, zdravější nebo trpělivější, měli bychom na výběr jen dvě možnosti: podřídit se mu nebo zmrznout. Po spuštění NordStreamu 2 už by si Německo pohlíдалo, abychom neměli jiné zdroje energie než ty z Ruska.

Jak dlouho se ještě piráti a řopkaři nebudou stydět používat argument, že naše nespokojenost je jen brblání hlupáků, vždyť přeci nemůžeme mít pravdu, když všichni ostatní (aby neměli problémy s Německem a Bruselem) říkají něco jiného. Kam nás dovedla politika jimi tak chválené Frau Angely, zažíváme na vlastní kůži, ale nějakou omluvu nebo (sebe)kritiku jsme ještě neslyšeli.

Grobenius

Odposlechnuto o SF filmu

Tak jsem zašel na *Bod obnovy*. Splnilo se přesně to, co jsem čekal. Opravdu skvěle digitální scény na úrovni Netflixu, výborná hudba a to je vše. Ořesné loutkohorectví na úrovni ČT, papírem šustící scénář, toporné dialogy. Škoda. Nechápu, proč, když film stavěli 9 let (!!!), museli posrat to základní. Ale abych nebyl zlej. Matěj Hádek vypadal a hrál ve své mimošné roli jako Ian McGregor. Hlavní představitelka byla emocionálně tupá jak poleno, ale to byl asi záměr režiséra z ní nevybuchat víc než šablonu z Policie Modrava, snaha byla, ale to nestačí. Pozitivní na tom ale je, že vizuálně na tyto genetické sci-fi máme. Je to ale dost?

Petr Krejzek

Oblíbené akční sci-fi *Demolition Man* slaví 30. výročí a v něm představená sterilní antiutopická budoucnost může bojovníkům proti korektnosti (i té politické, pozn. red.) připadat nadčasově prorocká.

Mojmír Sedláček

Proč trhám trhák. Kriticky k filmu Oppenheimer

Filmový trhák této sezóny, životopisný film Oppenheimer amerického režiséra Christophera Nolana, má pro mě jedno prvenství: je to nejlepší film ze všech filmů, jaké jsem kdy viděl, který ve mně zanechal tu nejhorší reakci. Nebojím se slova averze.

Hned taky uvedu důvod. Vztah k atomové bombě a jejímu nasazení na sklonku světové války patří k základním kamenům mého přesvědčení. Vztekal jsem se nad Kubrickovým filmem Dr. Divnoláaska aneb Jak jsem se naučil nedělat si starosti a mít rád bombu. To už je bezmála šedesát let, kdy byl natočen. Díval jsem se tenkrát na „atomovou bombu“, tedy na princip jaderného odstrašení, stejně jako dnes. Chvála bohu, že zde jaderné odstrašení je, jinak bychom měli třetí, možná už čtvrtou světovou na krku, nejspíš už za sebou. Jestlipak to napadlo Christophera Nolana, když loni 22. února zahájilo Rusko útok na Ukrajinu, zakládajícího člena OSN? Zřejmě ne.

Zpátky k filmu jako takovému. Je skvěle natočený, Los Alamos a experiment Trinity úžasné, to se nedá – a nechci to ani v nejmenším – popřít. Robert Oppenheimer vykreslen jako složitá osobnost, ano, složité osobnosti jsou jako dělané pro výkon vysokého umění. Historické události tu jsou věrně popsány, podle toho, co jsem o tématu četl jinde. Jde mi o vyznění.

Američtí komunisté tu jsou vykresleni jako milí, sympatičtí idealisté. Ano, ve filmu se nezamlčuje, že umožnili Stalinovým špiónům ukrást technologii atomové bomby, ale je to naznače-

no jaksi jen mimochodem. Přitom to byla jedna z klíčových událostí čtyřicátých let.

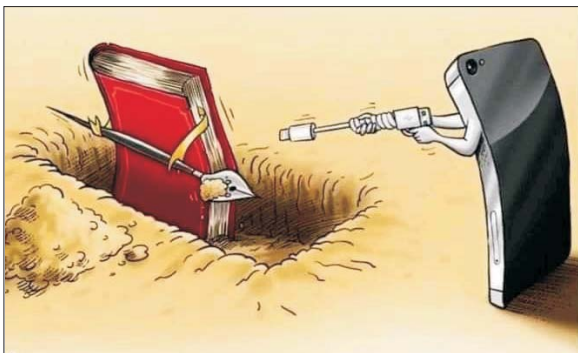
V prostředí intelektuální slepoty vůči vražednému Stalinovu režimu vzniká idea dohody, sdílení a kontroly nad novým vynálezem. A pochybnosti nad použitím ve válce. Zase jen tak mimochodem se objeví zmínka, že jsou Japonci odhodláni bránit své ostrovy do posledního muže. Ale že by muži a ženy účastníci se projektu Manhattan projevili radostí, když neuplynul ani celý týden od výbuchu v Nagasaki a japonský císař Hirohito v rozhlasovém projevu oznámil konec války, to mi tedy ve filmu uniklo, pokud to tam je.

Osou filmu je konflikt mezi Lewisem Straussem a Robertem Oppenheimerem. Strauss je vykreslen jako výlupek veškerého padoušství, vedený osobní nenávisť. Jenže Strauss v čele Komise pro atomovou energii podporoval v padesátých letech jaderné odstrašení Sovětského svazu, zatímco na Oppenheimera nebylo v době explozivního šíření komunismu (východní Evropa, Čína, Korea) spolehnutí.

Kdo mu to může vyčítat? Leckdo, třeba režisér Nolan. Summa summarum, Christopher Nolan natočil nádherný film ve stínu jaderného deštníku. Jako největšího zloducha předvedl prezidenta Trumana a ve světě renesance brutálních diktatur hlásá radostné poselství o dohodě a mezinárodní kontrole zlých technologií, které jsou tolik ošklivé, ach, ach. **Ondřej Neff**

Výsledky 34. ročníku soutěže o Stříbrnělesklý halmochron

1	Jana Němcová	Čas	195	21	Marie Pospíšilová	Dramatický osud baronovy sbírky obrazů	52
2	LadyKopřivaA	Příze osudu	172	21	Tereza Dokoupilová	Bezčasí má rudou barvu	52
3	Lucie Hřebečská	Teskný osudy z Argch Adchgach	170	23	Jana Němcová	Pan Sims	50
4	Winry Weiss	Nouzový signál	152	24	Jan Parolek	Kapitánka Julie Brownová a šílení mniši z kláštera ča-sohodců	45
5	Veronika Tomášová	AI, sex a pizza	120	25	Jiří Václaviček	Perfektní džobík	42
6	Petra Pazderková	Franta je koumes	117	26	Jasmína Šejblová	Cizinec s raritními auty	34
7	Eliška Mezihoráková	Bílý čas	114	27	Zdeněk Pavlíček	Faraónovy Rolexky	27
8	Richard Zelniček	Neffovo	112	28	Anežka Bílková	Věznění v čase	25
9	Markéta Matěja	Páté stádium	97				
10	Jiří Václaviček	Mentor	95				
11	Jana Němcová	Zářná budoucnost	90				
12	Jan Felix	Nepříliš dokonalá sebe-vražda	87				
13	Stanislav Mikule	Až za roh	81				
14	Jan F. Rajm	Jeskyně	77				
15	Vítězslava Felcmanová	Prokletý kraj	71				
16	Stanislav Mikule	Klíč	66				
17	Emilie Tach	Jeden za všechny, všichni za Zaka	62				
18	Viktor Labský	Vesmírné tajemství	61				
19	Eliška Šromová	Něco si přež	59				
20	Dalibor Boubín	Cena	54				

ČS FANDOM

HorrorCon

Osmý ročník kultovního festivalu HorrorCon, který široké veřejnosti přestavuje horror ve všech jeho uměleckých formách, se letos koná v sobotu 11. 11. 2023 v pražském klubu Kotelna.

Během celodenního programu své umění předvedou hned tři maskéři: filmový maskér **Jakub Gründler**, který se podílel na fantasy seriálu *The Wheel of Time* nebo upířském hororu *Blood Red Sky* (Netflix). Excentrický *Ex Inferi* (známý svými vystoupeními např. z festivalů *Brutal Assault* a *Junktown*) ukáže odvážným svou krvavou show a *Hermína Chibi* cirkusové vystoupení.

Filmové poklady bude fanouškům hororové kinematografie servírovat badatel a editor **Martin Jiroušek**. Návštěvníci se mohou těšit na promítání klasických zombie hororů: Romero, Fulci, D'Amato aj. Od Ameriky přes Itálii až po Afriku. Společně také oslavíme 150 let od narození A. M. Tilschové a uvedeme film *How to kill the devil* *Michela Knotena*, který v Kotelně rovněž vystaví své umělecké fotografie a plakáty. S Jirouškem vystoupí také teoretik a spisovatel – **Ivo Fencel**.

Své knižní novinky pokřtí několik českých a slovenských spisovatelů hororového žánru.

Program startuje už v 11 hodin, končí v noci, a je naplněn od první do poslední minuty, přijďte včas, ať o něco nepřijedete!

Adresa konání eventů: Klub Kotelna, Služeb 3a, Praha 10 – Strašnice (u stanice Depo Hostivař). Datum: 11. 11. od 11 hod.

Československý fandom vyhlašuje 43. ročník literární soutěže Cena Karla Čapka

Své práce žánru sci-fi, fantasy nebo hororu s fantastickými prvky psané česky nebo slovensky můžete posílat do 20. listopadu 2023.

Soutěží se v těchto kategoriích:

- mikropovídka (max. 9 000 znaků včetně mezer)
- krátká povídka (9 001 až 30 000 znaků)
- povídka (30 001 až 90 000 znaků)
- novela (90 001 až 450 000 znaků).

Bližší informace jsou na následujících odkazech:

- FB: <https://www.facebook.com/CenaKarlaCapka/>
- WEB: <http://www.fandom.cz/> v sekci CKČ.
- WEB: <https://fandom.cz/index.php/ckc>
- WEB: <https://fandom.cz/index.php/ckc/153-par-rad-autorum>
- EMAIL: ckc@fandom.cz

Pavel Mikulášтик
Sekretář CKČ

NON FICTION

Barbara Masin

Odkaz

Kniha **ODKAZ** byla jednou z inspirací scénáře filmu *Bratři*. Ten byl do kin uveden 26. 10. a je nominován na Oscara. U příležitosti premiéry VYDÁVÁME DOTISK tohoto úspěšného titulu (již čtvrté opravené a doplněné vydání). **Leonid Krížek**

Synové generála Josefa Mašina, hrdiny druhého odboje popraveného nacisty, chtěli jít ve šlépějích svého otce – stát se vojáky svobodné Československé republiky. Komunistický puč v únoru 1948 zhatil jejich sny o svobodné vlasti a čestném povolání vojáka. Krátce po skončení druhé světové války vypukla válka studená; zdálo se, že třetí světová válka je na spadnutí. Prozatím však probíhala válka jiná – občanská válka, kterou proti obyvatelům vlastní země vedli českoslovenští komunisté. Mašíni se proto rozhodli odejít na Západ, vstoupit do armády Spojených států a účastnit se v jejich řadách rozhodujícího střetnutí mezi svobodným světem a komunistickými utiskovateli. O vypuknutí třetí světové války nepochybovali – cožpak je o tom Hlas Ameriky a Rádio Svobodná Evropa téměř každodenně neujíšťovaly?

Autorka knihy **Barbara Masin** je dcerou jednoho ze tří přeživších hrdinů této knihy. V dětství často slýchávala od otce úryvky napínavého příběhu. Knihu napsala po rozsáhlém výzkumu v mnoha zemích.

